

Înfricoșătoarea Judecată, icoană de la sf. sec. XV, școala de pictură de la Novgorod, Galeria Tretiakov, Moscova.

† Andrei

Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și
Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului

Valențele veșnice ale activității noastre pământești

*Lucrul fiecăruia se va face cunoscut: îl va vădi Ziua Domnului;
pentru că în foc se descoperă, și focul însuși va lămuri ce fel este lucrul fiecăruia”*
(1 Corinteni 3, 13)

Dumnezeu ne-a dat fiecăruia dintre noi anumite calități spirituale, fizice și intelectuale, cu care trebuie să lucrăm. Funcție de felul în care ne-am întrebuințat zestrea nativă, vom răspunde la cea de a Doua Venire a Domnului Hristos. Lenea este unul dintre cele șapte păcate de căpetenie. Vasile Militaru, cu harul lui poetic, zicea „Despre lene, adevărul mi l-a spus a mea bunică: / Omul seamănă cu apa: Dacă stă mereu, se strică!”¹

Mântuitorul Iisus Hristos, Pedagogul Absolut, ne-a lăsat pilda cu talanții. „Stăpânul și-a împărțit averea. Unuia i-a dat cinci talanți, altuia doi, altuia unul, fiecăruia după puterea lui, și a plecat. Îndată, mergând, cel ce luase cinci talanți a lucrat cu ei și a câștigat alți cinci talanți. De asemenea, și cel cu doi a câștigat alți doi. Iar cel ce luase un talant s-a dus, a săpat o groapă în pământ, și a ascuns argintul stăpânului” (Matei 25, 15-18).

A venit vremea bilanțului. Primii doi au fost lăudați și răsplățiți. Al treilea a fost condamnat: „Luați de la el talantul și dați-l celui care are zece talanți. Căci tot celui ce are i se va da și-i va prisosi, iar de la cel ce n-are și ceea ce i se pare ca are i se va lua. Iar pe sluga netrebnică aruncați-o întru întunericul cel mai dinafară. Acolo va fi plângerea și scrâșnirea dinților” (Matei 25, 28-30).

Cel de al treilea, gândindu-se că Stăpânul „este om aspru, care seceră de unde n-a semănat”, că viața creștină este dificilă, a preferat să nu facă nimic. În acest sens Avva Porfirie subliniază: „Mulți zic că viața creștină este dificilă și dezagreabilă. Eu zic că este ușoară și plăcută, numai că ea presupune două condiții: smerenia și dragostea”. Și, adaugă: „Noi trebuie să dobândim harul lui Dumnezeu de pe acum. Căci fără har efortul nostru nu va da rezultate și noi nu vom ajunge în Paradis. Iar Dumnezeu ne dă harul Său dacă suntem smeriți”².

Cu smerenie și noi, pe 31 ianuarie 2015, la Adunarea Eparhială, am rezumat realizările anului 2014. Ele sunt rezultatul lucrării noastre, a tuturor, dar, în special, a consilierilor eparhiali sprijiniți de părinții protopopi și de toată preoțimea noastră, precum și de laicat.

Anul 2014 a fost anul euharistic și anul „Sfinților Martiri Brâncoveni”. Conferințele noastre preoțești și alte manifestări au culminat cu simpozionul internațional organizat de Facultatea de Teologie în zilele de 3-5 noiembrie 2014: „Euharistie, Spovedanie, Martiriu”.

Realizările edilitare au fost multe. Dacă ar fi să amintim ridicarea în roșu a unui cămin la Facultatea de Teologie, finalizarea lucrărilor de la Colegiul Ortodox de pe strada Avram Iancu, pictarea capelei de la gimnaziul de pe strada Meseriilor, începerea lucrărilor la brutăria și tipografia pe care le va deschide Arhiepiscopia, o cantină socială la Bistrița, un cămin de bătrâni la Cușma, continuarea mozaicului în Catedrală și multe altele. Centrele sociale existente merg înainte, mai ales așezământul „Sfântul Nectarie”.

N-am ajuns încă la capătul drumului. Nădăjduim să începem în această primăvară construirea centrului misionar-social „Sfântul Andrei” din Cluj, un cămin de bătrâni la Făget și multe altele. Dar ce este mai important din punct de vedere misionar în luna iunie a acestui an se va inaugura Centrul de Tineret de la Sângeorz-Băi, la care lucrăm de trei ani. Mai ales în contextul în care s-a făcut atâta vorbire referitor la ora de religie, pe care noi o considerăm de absolută necesitate în școlile noastre. Urmând ca apoi tot în acest an să demarăm construirea Centrului de Tineret de la Săcuieu. Rămâne însă o *lucrare greu de cuantificat: lucrarea misionară și duhovnicească*.

E greu de schimbat o mentalitate care ani de zile a deturnat lucrurile de la firescul lor; este vorba de organismele noastre bisericesti: Adunarea Eparhială, Consiliile Parohiale și Comitetele Parohiale.

Ele sunt hărnicuțe și când sunt solicitate la lucrări edilitare și organizatorice „percutează”. Dar, când este vorba de implicarea catehetică și socială, sunt reticente, pe care le înțelegem.

Le înțelegem pentru că cei ce sunt chemați să înflăcăreze toate organismele suntem noi, clericii. Dacă noi devenim „nebuni pentru Hristos”, îi dinamizăm pe toți.

„Din partea Marelui Preot Iisus Hristos, preoția este dumnezeiască, este sublimă și fericită; din partea oamenilor, dintre care vine și preotul și între care slujește preotul, preoția este grea, împovărată, încărcată cu multe și apăsătoare sarcini, griji și răspunderi: este foc sub picioare și pe capul preotului, focul osândeii lui pentru preoție cu nevednicie... căci nu există preoție dacă nu e vrednicie... Un om imoral poate crea opere materiale, opere de artă, dar, în preoție, care este slujire religioasă-morală, nevednicul nu poate mântui pe nimeni, nici măcar pe sine...”³.

Ne propunem ca în acest an, dedicat de către Sfântul Sinod anul misiunii în parohii și mănăstiri, să încercăm să demarăm un proiect catehetic de anvergură. Noi vom lucra. Ploaia va veni de la Dumnezeu. Și El dacă va voi, va face să crească și roade.

¹ Șoaptele îngerilor, București, Editura „Lumină din lumină”, 1995, p.83.

² Dionysos Tatsis, Cuvintele bătrânilor, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2004, p.52.

³ Prof. Teodor M. Popescu, în Îndrumător pastoral, 17, 1994, p.42.

DIN SUMAR:

– Sentimentul apartenenței sociale și

clerul din "Lumea Nouă" – **ALEXANDRU NEMOIANU...**(p. 3)

– Apa sfințită – **PROTOS. SIMEON PINTEA.....**(p. 3)

–Academicianul Ioan Aurel Pop la împlinirea

vârstei de 60 de ani – **PR. PROF. UNIV. DR. VASILE STANCIU...**(p. 4)

– Starețul Tadei de la Vitovnița

și disciplina minții – **DR. VALENTIN VESA.....**(p. 5)

– Religia în școli – **AUREL SASU.....**(p. 5)

– Planare filocalică peste

prăpăștiile duhovnicești – **PR. DAN POPOVICI.....**(p. 9)

– Preotul Ioan Buftea -

Cluj-Napoca, 3 Februarie 2015

Comunicat de presă

Bilanțul Arhiepiscopiei Clujului în anul 2014

Sâmbătă, 31 ianuarie 2015, la Centrul eparhial din Cluj-Napoca, sub președinția Înaltpreasfințitului Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei s-au desfășurat lucrările Adunării eparhiale, în care a fost analizată întreaga activitate a Arhiepiscopiei Clujului din anul 2014, sub aspect administrativ, economic, cultural și misionar-social. Ședința Adunării a fost precedată de slujba de Te-Deum oficiată în paraclisul Seminarului Teologic.

Bilanțul activităților Arhiepiscopiei Clujului, structurate pe principalele coordonate se prezintă astfel:

Misiunea în rândul tinerilor:

În fața problemelor pe care le întâmpină familia și tineretul astăzi, preoților din Arhiepiscopia Clujului li se cere o implicare mai mare în educația morală și în catehizare. De aceea, de anul trecut, în toate protopopiatele Arhiepiscopiei funcționează Asociația Tinerilor Ortodocși, care are un puternic caracter misionar. Ea își propune să cultive respectul pentru valorile creștin-ortodoxe în rândul tinerilor și să inițieze programe și proiecte care să conducă la implicarea activă a copiilor, adolescenților și tinerilor în viața comunităților parohiale.

Anul trecut au fost organizate 13 tabere pentru copii și tineri, cu peste 800 de participanți, a fost inaugurat programul „Sfânta Liturghie și școala duminicală pentru copii” în biserica „Schimbarea la Față” din Cluj-Napoca, a fost inițiată clasa pregătitoare „Sfântul Stelian” din Bistrița. În cadrul Seminarului Teologic Ortodox din Cluj-Napoca funcționează, pe lângă ciclul liceal, 8 clase de ciclu primar și 2 clase de ciclu gimnazial, gândite ca o alternativă educațională și formativă adresată copiilor și adolescenților. Tot în Cluj-Napoca funcționează școala gimnazială „Christiana – A doua șansă”, care se adresează persoanelor care au abandonat școala. Pentru 50 de copii preșcolari, Grădinița ortodoxă „Sfântul Stelian” din Cluj-Napoca asigură pregătirea intelectuală și spirituală, în cele mai bune condiții.

Au fost continuate lucrările la Centrul de tineret din Sângeorz Băi, care va fi inaugurat în acest an, iar în sprijinul tinerilor studioși, dar fără posibilități financiare Fundația „Mitropolitul Bartolomeu” a oferit 35 de burse elevilor de liceu, studenților, masteranzilor și doctoranzilor, în valoare totală de 79.500 de lei, la care se adaugă și bursele în valoare de 80.000 de lei, acordate de Arhiepiscopie.

Misiunea în societate:

Arhiepiscopia Clujului, prin sectorul Misionar-social, condus de Episcopul Vicar Vasile Someșanul are în derulare 30 de proiecte și programe sociale, de care au beneficiat anul trecut peste 11.000 de persoane.

Anul trecut au fost inaugurate următoarele proiecte sociale:

Căminul de bătrâni „Sf. Ioachim și Ana” de la Cușma (jud. Bistrița-Năsăud), care are o capacitate de 40 de locuri,

Cantina socială din Bistrița, care oferă hrană zilnic pentru 120 de persoane,

Centrul de zi pentru vârstnici Bistrița, cu 25 de beneficiari

Proiectul socio-educativ „Sf. Cuv. Parascheva” din Suceagu, destinat recuperării a 25 de copii din clasele I-IV, aflați în risc de abandon școlar.

La acestea se adaugă **Proiectul de economie socială „O șansă, o reușită în viitor pentru persoane vulnerabile”**, pe care Arhiepiscopia Clujului îl va implementa printr-un program cu finanțare europeană. Proiectul își propune să înființeze două structuri de economie socială (o tipografie și o brutărie), care vor crea 11 locuri de muncă pentru persoanele vulnerabile din mediul rural.

În 2014 au fost acordate ajutoare financiare în valoare totală de 506.807 lei: din „Fondul Filantropia”, suma 107.236 lei (în special persoanelor cu nevoi medicale); din proiectul „Cutia Milei pentru săraci” suma de 202.367 lei și suma de 197.204 lei, rezultată din colecte pentru creștinii ortodocși din Siria. La acestea se adaugă și sumele din Fondul Central Misionar și Fondul de întraajutorare pastorală, în valoare de 286.000 de lei, din care au fost ajutați preoții lipsiți de posibilități materiale.

În anul 2014, în Arhiepiscopia Clujului erau în construcție sau reparații 64 de biserici și edificii bisericești, în diferite stadii - de la fundație până la pictură, și au fost sfintite sau resfințite 13 biserici.

Proiectele pentru anul 2015:

Printre proiectele din acest an ale Arhiepiscopiei se numără: finalizarea lucrărilor la primul cămin din cadrul Campusului Teologic „Nicolae Ivan”, continuarea lucrărilor la mozaicul din Catedrală, demararea lucrărilor la Centrul Misionar Social „Sfântul Apostol Andrei” din Cluj-Napoca, inaugurarea Centrului de Tineret „Pr. Prof. Ioan Bunea” de la Sângeorz Băi, dar și inaugurarea Tipografiei *Renașterea* și a brutăriei *Arthos* din Popești.

Evenimentul cel mai important al anului 2015 va fi organizarea la Cluj-Napoca, în perioada 4-7 septembrie 2015 a Întâlnirii tinerilor ortodocși din Europa, la care vor participa peste 5000 de tineri din toate țările ortodoxe.

Dialogul dintre cler și mireni în Biserica Ortodoxă

Conform Statutului de organizare a Bisericii Ortodoxe Române, Adunarea eparhială este organul deliberativ pentru toate chestiunile administrative, economice, culturale, social-caritative și misionare ale Eparhiei. Aceasta se compune din reprezentanți ai clerului și credincioșilor, în proporție de o treime clerici și două treimi mireni, aleși pe termen de 4 ani, numărul total al membrilor fiind de 30. Implicarea mirenilor în actul de organizare a vieții bisericești reprezintă o componentă esențială a Ortodoxiei românești, care pune accent pe conlucrarea celor două dimensiuni ale Bisericii: poporul și clerul.

Biroul de presa al Arhiepiscopiei
Pr. Bogdan Ivanov

În memoria Mitropolitului Bartolomeu

Alexandra Andereș

Mitropolitul Bartolomeu a fost comemorat sâmbătă, 31 ianuarie 2015, la împlinirea a patru ani de la trecerea sa la cele veșnice, după 18 ani de arhierie la Cluj. Evenimentul organizat de Arhiepiscopia Clujului a debutat puțin după ora 17, în spațiul muzeal de la subsolul Catedralei Mitropolitane din centrul orașului, în imediata vecinătate a criptei ierarhilor unde este înmormântat.

În debut, publicul a putut asculta un fragment dintr-un cuvânt al vrednicului de pomenire Mitropolit Bartolomeu, în care acesta vorbea despre cunoașterea propriei vieți și pregătirea pentru viața veșnică. Prezent la manifestare, Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei a rememorat momentele în care l-a cunoscut pe Mitropolitul Bartolomeu Anania. La finalul cuvântului său, Ierarhul i-a îndemnat pe clujeni să-și aducă aminte de cei plecați în veșnicie și în special de marii oameni ai Bisericii, cum a fost și Mitropolitul Bartolomeu, să fie atenți la modul în care și-au încheiat viața și să le urmeze credința.

Profesorul universitar Aurel Sasu a evocat personalitatea ierarhului prin prezentarea activității sale în cadrul Episcopiei misionare din SUA și a prezentat publicului volumul de corespondență cu George Alexe, intitulat „O luptă neterminată. Dialog epistolar”, volum pe care l-a editat și prefațat. Un moment special a fost dedicat operei scriitorului Valeriu Anania, din care actrița Elena Ivanca, de la Teatrul Național din Cluj-Napoca, a lecturat câteva fragmente.

Publicul clujean s-a bucurat și de câteva momente muzicale susținute de două studente ale Academiei de Muzică „Gheorghe Dima” din Cluj-Napoca, Alexandra Crișan și Linda Ianchiș, care au interpretat, la vioară și pian, piese ce aparțin compozitorilor Franz Schubert, Edward Elgar și John Williams. La plecare, clujenii au putut admira în foaierea muzeului o expoziție foto cu imagini inedite din viața Mitropolitului Bartolomeu.

Evenimentele comemorative au continuat și duminică, 1 februarie, când Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei a oficiat, la finalul Sfintei Liturghii din Catedrala Mitropolitană, o slujbă de parastas pentru vrednicul de pomenire Mitropolit Bartolomeu. A fost pomenit și Episcopul Nicolae Ivan, de la a cărui trecere în veșnicie se împlinesc, pe 3 februarie, 79 de ani. Înaltpreasfințitul Părinte Andrei a rostit apoi o scurtă rugăciune și la mormintele celor doi ierarhi, din cripta de la subsolul catedralei mitropolitane.

Tableta lunii februarie Despre Consecințe

Alexandru Nemoianu
Jackson, Michigan
(Statele Unite)

Lnceputul lunii ianuarie, 2015, a fost tulburat de evenimente grave petrecute în Paris, Franța. Doi, relativ tineri, mohamedani, au atacat redacția unei gazete satirice, *Charlie Hebdo*, și au ucis un număr de lucrători.

„Motivația” acestei crime sălbatice era, conform gândirii celor doi fanatici, răzbunarea onoarei Profetului Mohamed. Acea onoare ar fi fost atinsă de către gazeta pomenită prin publicarea unor caricaturi care, după părerea mea, erau de prost gust. Fără îndoială că acea crimă a fost o monstruoasă. Dar, dincolo de acest lucru, cateva lucruri trebuie amintite.

Publicația *Charlie Hebdo* se „specializase” în producerea de caricaturi care, pentru credincioși, sunt blasfemii.

Victima de preferință a acestor blasfemii era Creștinismul. Doar ca exemplu, cu rușine și, sincer, cu scarbă, pomenesc un caz. În numărul de Crăciun, la Nașterea Domnului, creștinii din Paris au fost „salutați” de către *Charlie Hebdo*, cu o „caricatură” înfățișând pe Fecioara Maria cu picioarele larg desfăcute și dând naștere unui copil cu figura nătăngă. Aceasta a fost „felicitarea” de Crăciun, Nașterea Domnului, a publicației *Charlie Hebdo*!

Pentru credincioși, fie ei Creștini, Musulmani sau de orice altă credință, acest gen de „caricaturi” sunt provocări. În fața provocărilor, oamenii au reacții diferite: unii tac, alții murmurează, alții reacționează, alții reacționează violent și câțiva pot reacționa foarte violent. În aceste condiții, considerând posibilitatea consecințelor, este mai cuminte să nu provocăm.

Oricum, în acest context, enormele demonstrații, declarațiile eroice, prostescă lozincă „Je suis Charlie” (personal nu vreau să fiu *Charlie* și nici nu vreau să îi împărtășesc soarta) au fost, iarăși după părerea mea, exagerate, fără rost și, sincer, de prost gust. Dar câteva lucruri trebuie lămurite și spuse limpede.

Se vorbește acum despre „conflict între civilizații”. Care „civilizații”? În nici un caz între Creștinism și Islam. Și una și alta dintre aceste civilizații au fost aproape egal batjocorite de către *Charlie Hebdo*. Pentru „globalism” și asociatul său, bătrâna viperă, „secularismul militant”, termenul de „civilizație” nu poate fi aplicat.

Dar mi se pare că evenimentele care au avut loc la Paris, Franța, la începutul lui ianuarie 2015, reprezintă ceva mult mai semnificativ.

Dumnezeu nu se lasă batjocorit. Asta este un fapt și, conform cu vorba stramoșilor noștri veniți cu stindardele Romei, „contra factum non est argumentum”.

Felul, locul și mijloacele prin care El nu se lasă batjocorit sunt strict opțiunea Lui. Și, până acum, opțiunile Lui s-au dovedit fără greș.

Ar fi bine să luăm aminte!

“Ora de religie” a orei de religie

Cezar Ungureanu

Lrin decizia Curții Constituționale din 12 noiembrie 2014, privitoare la neobligativitatea predării orei de religie în școli, a devenit evident, pentru cei ce au ochi să vadă, că o atitudine defensivă a Bisericii față de construcția politică a societății moderne își are costurile ei, deloc neînsemnate. Acum, după întoarcerea religiei undeva între comunismul antireligios și posteritatea (autoproclamată) laică, Biserica trebuie să-și reevalueze astfel relația cu instituțiile moderne: fie continuă cu metodele și resursele teologice actuale care și-au arătat limitele prin decizii juridice profund dezavantajoase pentru partea eclezială, fie își regândește locul și mesajul pe care vrea să-l transmită mediului social și politic deopotrivă. Însă, împotriva unei noi strategii de deschidere, de exteriorizare, de implicare, vociile unor pretinși duhovnici susțin: „Biserica nu e o instituție politică, nici socială! Aceasta nu are de ce să se implice

la un asemenea nivel. Ea trebuie să se ocupe de mântuirea oamenilor, nu de politică”. În cele ce urmează, ne vom ocupa de analiza etico-socială a acestei poziții des întâlnite.

1. *Biserica, politica și socialul*: Într-adevăr, Biserica nu este o instituție politică, dar se încadrează într-o orânduire politică; Biserica nu este o instituție socială, dar își desfășoară misiunea într-o realitate socială; Biserica nu este din lume, dar se manifestă în lume. Bineînțeles că Biserica nu este chemată să facă politică în accepțiunea autohtonă a conceptului, deși dacă urmărim cu atenție evoluția actualităților ultimelor luni, se poate observa o oarecare tendință ocultă în această direcție. Totodată, Biserica nu are misiunea să substituie instituțiile statului, pentru că așa ceva nici nu ar putea fi posibil. Ceea ce Ortodoxia locală trebuie să evalueze este, pe de o parte, raportarea ei într-o paradigmă nouă față de factorul politic și de sfera socială, prin asumarea unei vocații a istoriei mântuirii (Heilsgeschichte) în locul celei meta-istorice, iar, pe de altă parte, construirea unui dialog cu opinia publică, cu scopul de a limita influența actorilor sociali pro-secularizare. Dacă nu Biserica este cea care setează agenda dezbaterilor publice, atunci o fac asociațiile, partidele sau politicienii de tipul lui Remus Cernea. Concret, dacă Biserica s-ar constitui activ ca actor social la nivel mezz, cel al societății civile, atunci avantajele ar fi următoarele: a) Pe termen scurt: Biserica ar fi de departe cel mai mare ONG din România; b) Pe termen mediu și lung: ar putea pune presiune de tip „secular” asupra sferei de decizie politică, inclusiv asupra deciziei recente a Curții Constituționale, precum și a viitoarelor propuneri de schimbare legislativă. Aici se adaugă și instrumentalizarea unui imens capital moral, pe care sinodul trebuie să știe cum să-l încurajeze. Precum s-a tot spus în ultimii ani, laicii pregătiți din punct de vedere profesional pot ajuta Ortodoxia prin implicarea lor în discuții sensibile legate de actualitate, pe care oamenii Bisericii nu au reușit până în prezent să le rezolve. Mă refer la atitudinea Bisericii față de preceptele politice moderne, precum ambivalența Modernității, Democrația, Societate Civilă, Drepturile Omului, Globalizarea etc. În urma unor astfel de dezbateri, Ortodoxia nu poate decât, din nou, să câștige, întrucât își înțelege rolul politic mai bine, și își declină, în același timp, contribuția esențială la formarea conceptelor politice moderne.

2. *Biserica și implicarea ei*. În tratarea acestui punct, aș pleca de la următoarea întrebare: pot membrii Bisericii fi concomitent „fii ai lui Dumnezeu” și cetățenii unui stat secular, rupți de sfera religioasă? Cum se pot împăca cele două dimensiuni, la nivel antropologic? De aceea, depășirea „despărțirii” dintre creștin și societate, este, de fapt, o inițiativă absolut necesară pentru a ridica o anumită stare de confuzie duhovnicească de pe fiii Bisericii, de tipul: duhovnicesc și corupt; iubitor de Hristos și disprețuitor de semeni etc. Dar chiar și existența unui asemenea duh dubios semnifică că în urma tuturor dihotomiilor, Biserica are în societate un capital moral incredibil, de care este creditată, și pe care ar trebui să-l folosească într-un mod mult mai inteligent decât o face. Singurul lucru care poate nu e clar este faptul că în urma secularizării Bisericii i-a fost luat rolul de legitimator politic și de reprezentant al vocii Divine. Dacă în premodernitate (teocrație) legitimitatea venea de „sus în jos”, de la Dumnezeu, prin Biserică, în modernitate (democrație) legitimitatea acțiunilor politice vine de „jos în sus”, de la oameni, prin vot. Ca urmare, chiar dacă în societatea modernă Bisericii nu-i rămâne funcția de legitimitate politică, ea păstrează o funcție de legitimitate etică, exercitată la nivelul dintre stat și individ (societatea civilă), însă numai în condițiile practicării unei funcții critico-profetice în spațiul public. Rezultatul unei atitudini va conduce la delegitimarea morală a cluburilor seculare și la izolarea lor în comparație cu marii actori ai societății civile. Altfel spus, cred că Biserica are capitalul social necesar de a-și înfrânge opoziția cu propriile lor arme (amintesc doar de cazul *Lasci vs. Italia*, legat de legalitatea prezenței icoanelor în sălile de clasă, câștigat de partea creștină!).

În concluzie, dacă în prezent se vorbește despre o lume și o Europa în schimbare, despre o Românie căruia i-a fost promisă un nou tip de politică, poate că e timpul și contextul o permite pentru o schimbare substanțială în atitudinea Bisericii față de datul istoric. De aceea, înainte de toate, Ortodoxia are ea însăși nevoie de propria „oră de religie” în care să-și reevalueze resursele, criteriile și exigențele față de rolul pe care și-l dorește în societate.

Ora de religie și lumea pe care ne-o dorim

Pr. Bogdan Ivanov

De departe de a fi o problemă închisă, ora de religie continuă să fie un subiect îndelung dezbătut în spațiul public românesc și nu pare să își regăsească prea curând liniștea pe care o merită în peisajul școlar al elevilor. Cel puțin în ultimul an, religia a încetat să mai fie o simplă disciplină școlară, ea devenind subiectul criticilor tot mai vocale ale unor așa zise reprezentanți ai societății civile privind modelul de stat pe care îl dorim, libertățile pe care ea le limitează, critica adusă așa zisei diversități, ideologia pe care o camuflează și multe altele.

Religia în școli este subiectul spre care se îndreaptă de ceva timp și în mod invariabil orice proiect de regândire modernă a statului și mai ales a mentalităților care trebuie să aibă ca normă modernitatea și secularismul. Aceste valori, care și din punct de vedere creștin sunt corecte și care oferă garanții în delimitarea clară a sferelor de activitate și conferă statului caracterul laic, ele nu legitimează respingerea din matricea societății a religiei, la adăpostul indiferenței. Nu putem să nu observăm mai departe că, în societatea românească din ultimele luni, se simte o formă incipientă de anticlericalism care sub semnul refuzului orei de religie, respinge Biserica de care în mod direct religia este legată. De aceea trebuie spus din capul locului că religia nu este un bun al Bisericii sau o achiziție a istoriei, ci ea este un dat ființial al oricărei ființe umane și izvorul oricărei morale autentice și a formării unei societăți pe baze etice. Ori o societate se formează prin școală, care în primul rând învață, mai apoi educă și oferă valori și modele de viață ce sunt în racordate la tipul de civilizație pe care îl avem, la istoria care ne plasează într-un anumit orizont de timp și spațiu, dar mai ales la spiritualitatea care ne oferă continuitate și un loc în marea familie a popoarelor Europei.

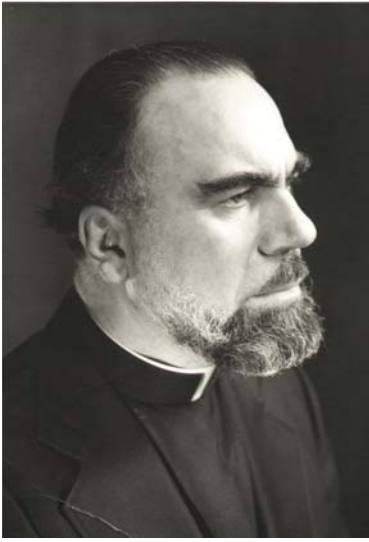
De aceea, apare cu totul de neînțeles graba unor instituții ale statului de a da curs unor cereri ale unor neprieteni ai orei de religie, care, în numele unei libertăți de conștiință prost înțeleasă și a unei promovări a toleranței și a drepturilor ființei umane, cer tot mai insistent eliminarea predării religiei din școlile publice, acuzând „încălcarea sistematică a dreptului la libertatea de gândire, de conștiință și de religie a copiilor”. Dar dreptul la identitate și la cultură nu este încălcător printr-o asemenea decizie? A-ți asuma propria spiritualitate nu este doar o formă de respect pentru trecutul care te modelează, ci, în primul rând, o garanție că vei ști să trăiești în bună vecinătate cu cel de altă religie, că vei fi îngăduitor cu cel care nu e ca tine, că nu îl vei disprețui pe cel ce nu îți împărtășește crezul. Toate acestea sunt valori fundamentale ale oricărei societăți etice și, pe care, în mod natural le învață religia.

Nu putem ocoli și faptul că, pe fondul tot mai vizibil al limitelor multiculturalismului în Europa, al conviețuirii problematice între oameni de religii și etnii diferite și al valului crescând de violență și neîncredere, problema asumării identității ar trebui să fie una vitală de care depinde viitorul lumii în care ne dorim să ne simțim acasă. În acest context apare tot mai flagrant refuzul asumării rădăcinilor creștine ale Europei în textul Tratatului de la Lisabona și devine aproape de neînțeles autismul cu care se respinge asumarea propriei identități spirituale, prin apelul la educația religioasă și, simplificat spus, prin ora de religie care se predă în școli. Pe lângă aportul benefic pe care îl oferă ființei umane, care devine înzestrată cu puterea de a discerne între bine și rău, între adevăr și minciună, între ce e valoros și veșnic și ce e o simplă modă, religia oferă și acel minim instrumental prin care poți rezista asalturilor tot mai agresive ale răului.

Fără aceste valori, lumea noastră nu doar că este amenințată să nu aibă un suflet și astfel să își rateze viitorul, dar riscă tot mai mult să își piardă respectul în fața celor care vin din lumi unde religia este încă un reper valid.

Bartolomeu Anania și lungul provizorat american

Pr. Bogdan Ivanov

In cazul părintelui Bartolomeu Valeriu Anania, episodul american (1965-1976) este de departe cel mai spectaculos din întreaga sa biografie, mai ales că se consumă la scurt timp după ieșirea din închisoare, dar reprezintă și experiența care și-a pus cel mai adânc amprenta asupra personalității omului de litere, dar și asupra viitorului ierarh. Cu toate acestea, receptarea momentului american, care

l-a transformat profund pe ierodiatonul Bartolomeu, a rămas încă marcată de clișee și lacune. Fără a putea constitui vreodată un cap de acuzare, această experiență americană a fost folosită mult timp de detractori ca fiind proba recuperării și angajării tacite în slujba regimului, acompaniată de calomnieri, toate acestea în absența vreunei probe concrete.

După cum părintele însuși mărturisește, experiența americană a stat sub semnul unei excepții, dar și sub cel al tainicei lucrări a lui Dumnezeu în viața unui om care a cunoscut și culmile gloriei de tinerete, dar și amara prăbușire dintr-o viață care promitea multe în străfundurile gulagului comunist. Dacă ar fi să găsim o notă dominantă a acestei perioade, am putea spune că ea este cea a provizoratului pe care Valeriu Anania și l-a prelungit pe continentul American nu mai puțin de 11 ani. Fără a lua vreodată hotărârea definitivă de a se stabili în lumea nouă, dar nici decizia de a renunța la confortul unei lumi în care libertatea de gândire și de exprimare sunt mărci ale normalității, șederea americană a fost pentru părintele Anania cea mai fertilă perioadă profesională și ecleziastică și nu mai puțin literară.

În orice caz, această rapidă schimbare de mediu l-a făcut pe arhidiaconul Bartolomeu Anania să cunoască confortul unei lumi în care încrederea și onestitatea sunt cărți de vizită pe care orice om le are din partea țării de adopție, dar și amarele fricțiuni și lupte între comunitățile românești americane, care se acuzau reciproc de colaboraționism și se suspectau de simpatii comuniste sau legionare. Pătruns într-o astfel de lume deloc simplă, dar care, în marele creuzet american, nu reprezenta decât o neglijabilă comunitate ce încă nu a găsit calea de a depăși traumele politice ale ultimelor dictaturi din țară, Valeriu Anania s-a definit ca un om liber, capabil să comunice deschis atât cu cei care se arătau legați de țară, cât și cu reprezentanții exilului. În numele acestei libertăți de la care nu a abdicat niciodată a reușit să ia poziții în fața propagandei iredentiste maghiare de peste ocean, dar și să construiască un dialog cu cealaltă episcopie românească.

Polemica pe canonicitate și legitimitate

În mod evident, episodul cel mai zgomotos din întreaga perioadă americană a fost disputa între Episcopia misionară și Episcopia cu sediul de la Vatra privitor la recunoașterea statutului de descendentă legitimă a Episcopiei ortodoxe române, care l-a avut ca părinte fondator pe episcopul Policarp Morușca. Destinul acestei instituții bisericești fundamentale a românilor ortodocși americani a fost marcat de reținerea în țară, în anul 1939, a episcopului Policarp și de gestionarea defectuoasă a unui interimat din care nu au lipsit orgoliile și dorințele de autoritate ale unor clerici români din comunitățile americane, dar și din exil. Lungul interimat, aducere în Statele Unite nu fără complicități politice a unor lideri bisericești precum Andrei Moldovan sau Valerian Trifa, dar și climatul de neîncredere au făcut ca starea comunității românești ortodoxe să fie una extrem de precară. În acest context prezența fermă a ierodiatonului Bartolomeu, dar și refuzul de a deveni episcop, lucru consemnat ca o excepție de presa vremii, au făcut ca apele să nu se liniștească ușor, dând pretext unor lungi dispute între cele două

comunități. Polemica pe care cele două publicații oficiale ale celor două Episcopii românești, Credința și Solia au găzduit-o în paginile lor a fost de multe ori lipsită de menajamente, dar marcată de un stil gazetăresc autentic pe care atât Bartolomeu Anania, cât și Valerian Trifa l-au avut. Ea viza un singur lucru și anume legitimitatea hirotoniei întru arhieru a lui Valerian Trifa și implicit a dreptului de a se revendica din descendența episcopiei ortodoxe păstorite de Policarp Morușca. Lucrurile s-au liniștit mult, odată cu venirea la conducerea Episcopiei misionare a lui Victorin Ursache, vechi călugăr de Neamț și străin de toate ambițiile puterii, iar polemica a încetat odată cu procesul deschis de statul american lui Valerian Trifa, privind trecutul său legionar.

Misiunile externe ale Arhimandritului Bartolomeu

Profilarea ca un lider al comunității bisericești din afara țării, dar și protectoratul și simpatia discretă a Patriarhului Justinian i-au oferit șansa Arhimandritului Bartolomeu să participe la unele întâlniri panortodoxe și ecumenice importante, la Uppsala, în India, în Etiopia sau la Paris. În paralel cu aceste dialoguri internaționale, Arhimandritul Bartolomeu a avut o remarcabilă prezență în dialogul dintre comunitățile ortodoxe americane, ca membru al Standing Conference al SCOBA, unde a încercat să impună o recunoaștere a poziției comunității românești ortodoxe în Statele Unite.

Între libertatea americană și dese vizite ale unor prieteni din țară

În contextul în care nu doar puterea comunistă din țară, dar și instituția Patriarhiei Române și-a intensificat prezența și activitatea

Împreună cu Arhiepiscopul Victorin în America.

în rândul comunităților românești din diaspora, Arhimandritul Bartolomeu era o destinație de neocolit pentru vizitele unor ierarhi din Sinod, prezenți cu misiuni mai mult sau mai puțin clare. Definit ca un om a cărui libertate interioară îi permite dialogul atât cu reprezentanții țării, dar și cu cei ai puterii comuniste și, nu mai puțin, cu cei ai lumii libere în care trăia, Bartolomeu Anania a avut șansa de a evita capcanele și de a nu-și trăda niciodată respectul față de țara care i-a oferit libertate și încredere deplină. Intuind unele strategii și capcane, părintele Bartolomeu a rămas un om deschis oricărui dialog și vizite, dar și omul liber care își păstrează propriul drum neangajat într-o politică favorabilă puterii din țară și nici de partea unei dizidențe a exilului, care i se părea inutilă. A avut relații și schimburi de scrisori cu importante personalități ale exilului precum Mircea Eliade, Emil Palade, George Uscătescu, cu care a avut importante proiecte culturale, Sala Românească din Detroit, care l-a avut ca membru fondator.

Între Uncle Sam și țară

Prezența într-o lume liberă a fost și șansa ca Bartolomeu Anania să poată face cunoscută poziția Bisericii Ortodoxe Române care rămânea ancorată în traiectoria sa misionară, fără a capitula în fața puterii comuniste, așa cum se acreditase în multe din cercurile Diasporei. De asemenea, intensificarea unui lobby iredentist din partea puternicei comunități maghiare din Diaspora în privința Transilvaniei, i-a oferit viitorului ierarh șansa de a se angaja în susținerea unei acțiuni comune de informare a autorităților americane, inclusiv în colaborare strânsă cu Episcopul Valerian Trifa de la Vatra. Deși un document comun nu a putut fi semnat de cele două episcopii ortodoxe românești, datorită unor vizite inoportune ale unor ierarhi din țară, Bartolomeu Anania a înaintat Senatului Statelor Unite, în septembrie 1976, un Memoriu în problema Tran-

silvaniei, text care a fost publicat de Congresul Statelor Unite în volumul *Haering before the Subcommittee on International Trade of the Committee on Finance, United States Senate, Ninety-Fourth Congress, second Session, September 8, 1976, U. S. Government Printing Office, Washington, 1976, pp. 145-151.*

America și definitivarea operei literare

Igiena mentală și spiritul unei societăți deschise la orice formă de gândire și de exprimare i-au oferit scriitorului Valeriu Anania mediul fertil de a-și definitiva opera literară pe care a scris-o în țară, în mare parte mental, în anii de pușcărie comunistă. Interludiul hawaian, care este descris foarte viu în volumul Memorii, a fost atelierul în care Valeriu Anania și-a rescris opera, aducând-o la forma actuală. În acest timp omul de litere și-a fixat și unele repere ale unor lucrări viitoare precum Străinii din Kipukua, care are ca sursă de inspirație experiența hawaiană sau Cerurile Oltului. America i-a oferit scriitorului șansa de a purta o remarcabilă corespondență cu mulți intelectuali din țară și cu prieteni, lăsând o impresionantă colecție de scrisori care se păstrează dispartă în mai multe fonduri particulare din țară. Deși plecat dincolo de ocean, Valeriu Anania era în permanent contact cu lumea culturii românești, cu editurile care îi tipăreau cărțile sau cu teatrele care jucau piesele lui de teatru

Corespondența Mitropolitului Bartolomeu

Un segment documentar important și incomplet exploatat din biografia Mitropolitului Bartolomeu Anania este corespondența pe care a purtat-o, timp de mai multe decenii, cu ierarhi, oameni de cultură, prieteni, detractori sau chiar inamici, în țară sau în străinătate. Pe lângă frământările și avatarurile pe care ierarhul le-a traversat de-a lungul vieții, scrisorile relevă un univers și o lume, în care marea victorie era păstrarea unei libertăți interioare și a propriului drum.

Corespondența este, în cea mai mare parte păstrată în arhiva personală a Mitropolitului din Mănăstirea Nicula și se află în proprietatea și administrarea Fundației „Mitropolitul Bartolomeu”, potrivit dorinței fondatorului ei. În fondul niculean sunt câteva sute de scrisori din perioada americană și din cea a revenirii din țară, inclusiv din perioada cât arhimandritul pensionar Bartolomeu Anania și-a găsit o casă și un refugiu intelectual în mănăstirea Văratec. În prezent, corespondența din mănăstirea Nicula se află într-un proces de inventariere și de clasificare, urmând ca ea să fie exploatată și editată într-o colecție completă în seria de autor care se află în curs de apariție la Editura Polirom din Iași. Provocare unei astfel de munci este cu atât mai mare, cu cât este aproape imposibil de gestionat

integral o corespondență, care a criculat într-un areal geografic și uman impresionant, dar care a împărțit și soarta vieții autorului ei. Astfel surprize ne oferă unii deținători particulari ai unor piese de corespondență pe care le-au cumpărat în diverse circumstanțe.

În orice caz o surpriză extrem de plăcută, care deschide perspectiva asupra acestui capitol din opera Mitropolitului Bartolomeu este volumul de corespondență dintre Bartolomeu Valeriu Anania și

George Alexe editat de profesorul Aurel Sasu sub titlul „O Luptă neterminată. Dialog epistolar”, apărut de curând la editura Eikon din Cluj. Pe lângă dramatismul perioadei și lipsa de orizont pe care reținerea în țară a Părintelui Anania a adus-o în sânul comunității românești americane, adevărata biruință a acestei lupte stă tocmai în pastrarea nealterată de suspiciuni a relațiilor umane și a libertății interioare.

Sfârșitul acestui interimat a venit odată cu reținerea în țară de către Securitate a Arhimandritului Bartolomeu, dar a deschis perspectiva altor împliniri care l-au dus pe părintele Anania pe dealurile liniștite ale Văratecului, toate culminând cu scaunul arhieriei de la Cluj, care a stat tot sub semnul tainicei lucrări a providenței.

Pier Giorgio Frassati – un model pentru tinerii veacului XXI

Ierom. Benedict Vesa

In anul 1922, tânărul Pier Giorgio Frassati, un student activ în universitatea și în Biserica torineză, din dorința de a-l imita pe Hristos, adresându-se tinerilor, scria lucrul următor: „În acest timp de încercare pe care Biserica noastră îl trece, noi, studenții, avem o datorie importantă de împlinit: *formarea noastră personală*... Trebuie să ne pregătim în lupta ce ne stă înaintea pentru a ne împlini misiunea și a da țării noastre, într-un viitor nu prea îndepărtat, zile mai fericite și o societate sănătoasă din punct de vedere moral. Dar, în acest scop, avem nevoie de o rugăciune constantă pentru a primi harul lui Dumnezeu fără de care toate eforturile noastre sunt sortite eșecului. Mai avem nevoie de un spirit de organizare și de disciplină, pentru a fi pregătiți, la momentul potrivit și, în cele din urmă, se mai cere sacrificiul pasiunii noastre și sacrificiul personal, fără de care nu putem să ne împlinim scopul”¹.

Într-un timp în care se resimte o criză a modelelor, tânărul entuziast Pier Giorgio Frassati se remarcă prin dragostea profundă față de Hristos, dorința de a-i sluji pe cei în nevoie și misiunea de a face prezent spiritul evanghelic în spațiul social și politic. Se naște la Torino, pe 6 aprilie 1901, într-o familie nu tocmai credincioasă, tatăl său, Alfredo Frassati, fiind un declarat agnostic, director al ziarului liberal „La Stampa” și om politic deopotrivă, într-o anumită perioadă ambasador în Germania, iar mama sa, Adelaide Ametis, un pictor cunoscut.

Pier Giorgio și-a asumat o viață religioasă interioară, lucru pe care îl mărturisea mereu în grupul de prieteni. În 1918 intră în Societatea Sfântului Paul de Vincent și acolo se dedică slujirii săracilor și a celor defavorizați. Se hotărăște să devină inginer minier pentru a-l sluji pe Hristos printre cei ce munceau departe de lumina soarelui. Un spirit comunicativ și ușor ironic printre prietenii săi, era perceput drept un ferment de entuziasm, reușind să coaguleze în jurul său tineri de la diverse facultăți. Studiul academic, dublat de o prezență activă în spațiul social și de o susținută activitate sportivă, reprezentau cele trei dimensiuni ale vieții sale zilnice, construite pe principiul unei credințe fervente, descrise drept acțiunea de apărare a unui patrimoniu spiritual și a luptei pentru un adevăr veșnic.

În anul 1919 intră în Federația Studențească Catolică, promovatoare a unei spiritualități creștine active pe principiul – dragostea creștină trebuie să fie dublată de o reformă socială. În 1922 se alătură ordinului dominicanilor laici, luându-și numele Girolamo, după eroul și modelul său de multă vreme, un misionar și un predicator recunoscut – Girolamo Savonarola. Dacă cineva dorea să îl felicite pentru numele primit, le replica: „De-aș putea reuși să îl imit în virtute și luptă!”

În același timp, era și un sportiv activ și se găsea mai mereu în centrul activităților studențești. Iubea foarte mult munții și practica alpinismul. De aceea și spiritualitatea pe care o trăia era condiționată de „privirea spre înălțime”, oferită de experiența de pe culmile munților. Deși protectorul său era un predicator, Pier Giorgio nu era un mărturisitor de la amvon, ci viața sa interioară, însoțită de generozitatea sa nativă, umorul bun și bunătatea sa firească, îi făceau cunoscută prezența și îi ofereau o putere de convingere seducătoare pentru cei ce trăiau în jurul său. Resursa spirituală pentru o astfel de viață era evlavia sa deosebită față de Sfânta Euharistie, participând zilnic la

Sfânta Liturghie, cu o perioadă de pregătire, urmată de un timp dedicat meditației liturgice. Preocuparea sportivă era condiționată de participarea înainte și după la Sfânta Liturghie. Atât Liturghia din biserică, cât și liturghia creației aveau același scop – să îi ridice privirea spre o altfel de realitate, unde să admire măreția lui Dumnezeu.

A fost numit „omul celor opt fericiri”, pentru că a întrupat în viața sa cotidiană, fără nimic spectaculos, spiritul hristic al fericirii creștine. Acesta este și testamentul pe care ni l-a lăsat. Legat de smerenie, Pier Giorgio va spune: „Credința dată la botez îmi sugerează ideea că prin noi înșine nu putem face nimic; dar, dacă îl avem pe Dumnezeu în centrul acțiunilor noastre, ajungem la țelul propus. O conștientizare a vulnerabilității fără Dumnezeu este urmată de o viață plină de renunțări și sacrificii (plânșul după Dumnezeu) în fața unei eterne bucurii cerești. Blandețea reprezintă soluția în fața unei lumi violente și pline de ură. Dragostea și pacea lui Hristos stau la baza unei frățietăți propovăduite de evanghelia Domnului Hristos. Setea de dreptate este lecturată de Pier Giorgio drept slujirea celorlalți cu propriile resurse. Și acest lucru determină sănătatea noastră sufletească. Milostenia manifestată în slujirea fratelui reprezintă dovada că dragostea lui Hristos locuiește în noi și siguranța că suntem creștini de vocație. Curăția inimii ne plasează în fața lui Dumnezeu, devenind colaboratorii Săi apropiați pe pământ. Prietenia pe care a practicat-o mult se construiește pe o atitudine pașnică, ca răsfrângere a păcii lui Hristos în lume. În cele din urmă, de vreme ce pornim pe calea Împărăției, lupta pentru adevăr și păstrarea unui patrimoniu spiritual fac diferența dintre existență și supraviețuire. Cel care își dorește să „trăiască” și nu doar să „supraviețuiască” își pregătește sufletul pentru luptă. La capătul drumului se află o societate sănătoasă din punct de vedere spiritual, dobândită printr-un exercițiu moral-ascetic și o lucrare constantă a rugăciunii, și o Împărăție a bucuriei și dragostei eterne.

La doar 24 de ani, Pier Giorgio se îmbolnăvește de poliomielită, dobândită de la cei pe care îi îngrijea, boală care îi va provoca moartea la scurtă vreme. La înmormântarea sa, familia socotea că o să vină cei apropiați pentru a-și manifesta compasiunea. Dar străzile orașului s-au umplut de cei pe care i-a slujit mai bine de șapte ani, ca o consacrare a misiunii sale pe pământ și, în consecință, ca o confirmare a sfințeniei vieții sale în toată concretețea ei. Aceștia au fost și cei ce au demarat procesul său de canonizare către arhiepiscopul de Torino. Procesul a fost deschis în 1932, iar în 1990 Pier Giorgio Frassati a fost declarat „fericit” de către Papa Ioan Paul II, cu ziua de prăznuire 4 iulie.

Se va afirma pe bună dreptate că Pier Giorgio a întrupat în propria sa viață cuvintele Sfântului Apostol Petru: „Pe Domnul, pe Hristos, să-L sfințiți în inimile voastre și să fiți gata totdeauna să răspundeți oricui vă cere socoteală despre nădejdea voastră” (1 Petru 3,15). În acest fel a devenit un martor viu și un apărător curajos a acestei speranțe în numele tinerilor creștini ai secolului al douăzecilea. Papa Ioan Paul II va sublinia limpede acest lucru: „La o privire superficială, Pier Giorgio Frassati, un tânăr modern și plin de viață, nu prezintă nimic extraordinar. Dar tocmai acest aspect reprezintă dimensiunea originală a virtuții sale, care invită la reflecție și împinge la imitare. În el credința și evenimentele zilnice se împreună în mod armonios, iar adevăratul la Evanghelie se traduce în atenția plină de dragoste față de cei în nevoie, într-o creștere continuă până în ultimele zile de boală, care îi va provoca moartea. Acesta aduce mărturie arătând că sfințenia este posibilă pentru toți și că doar revoluția dragostei poate aprinde în inimile oamenilor speranța unui viitor mai bun”².

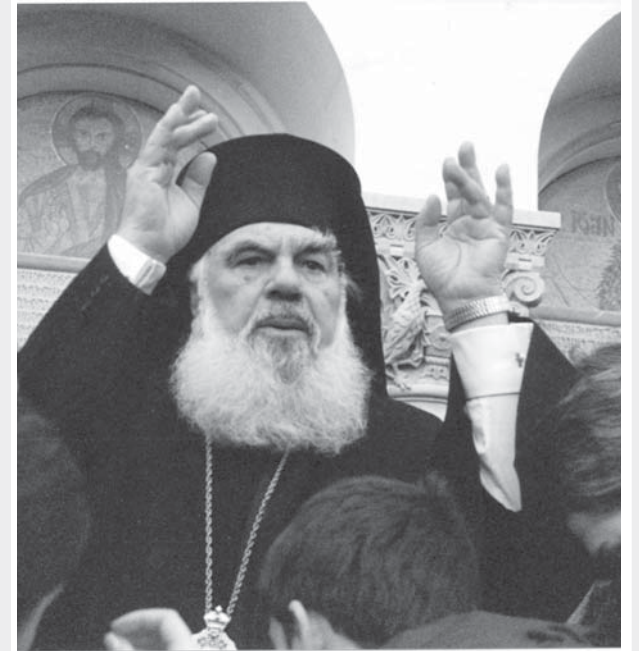

Breviter

UN DUEL

Aurel Sasu

De la Mitropolitul Bartolomeu Valeriu Anania am învățat multe în timpul vieții și multe după moarte. Fiindcă s-a întâmplat să fie ultimul mare model într-o lume culturală a idolilor și într-o istorie a falșilor profeți. Ne-a învățat să fim liberi, să nu ne vindem conștiința, să ne îndatorăm celor care ne urăsc și să vindem, după pilda lui Hristos, rănilor altora cu rănilor noastre. Zosima, blândul Zosima din romanul lui Dos-

toievski, *Frații Karamazov*, trăiește un moment de criză. Se îndrăgostește, dar află că tânăra e deja logodită cu un om politic, inteligent, cuviincios, într-un cuvânt, suflet ales și milostiv. Mănat de furie și orgoliu, Zosima îl provoacă la duel. Celălalt acceptă resemnat. Aproximativ în aceeași perioadă, are loc un alt incident. Zosima își bate cu sălbăticie sluga, înjosind un semen fără vină. Când martorii duelului sosesc în ziua următoare, terorizat de cele întâmplate, cere îngăduința unei amănări. Merge la Afanasie, sluga, și-i cere iertare. După care pleacă la locul înfruntării și-n prezența celorlalți își aruncă arma în pădure, însoțindu-și gestul cu scuze și elogii aduse adversarului. Camarazii sunt uluiți (rușinea regimentului), cu excepția lui Zosima fericit de câința lui, de uciderea păcatului său și a gândului său de mișelie. Se apără împotriva nedreptei lor învinuiri, invitându-i să privească raiul din jur cu gândul îmbrățișării înlăcrimate. Întinde mâna adversarului și atunci se întâmplă minunea: celălalt i-o refuză, invocând argumentul nevredniciei sale. A doua zi, Zosima demisionează din armată și pleacă la o mănăstire. De-acum este un învingător, cu adevărat liber și, mai ales, iubit.

Cândva, într-o lume ce apucase pe calea rătăcirii, și tânărul Anania a aruncat, a ascuns o armă în candela Maicii Domnului, și el s-a făcut iubit după desprinderea minciunii de adevăr, și el a renunțat la logodna cu lumea pentru cea cu Dumnezeu. Zosima și Bartolomeu au gustat în același timp bucuria învingătorului. Fiindcă fericirea n-are timp, iertarea nu pune condiții și zidirea raiului în suflet nu este o utopie. De la amândoi am învățat cât de greu este să rostești și, mai ales, să scrii cuvintele. Fiindcă, în sine, ca mărturisire, scrisul e o suferință. Prin el te adaugi oamenilor sau te surghiunești dintre oameni, judeci și te lași judecat, te răzbuni sau iubești, luminezi sau întuneci drumul celui alt. O întâlnire, peste timp, între doi mari scriitori, de-ar fi să avem în vedere doar romanul unuia și memoriile celui alt, pe terenul comun al adevărului și nălucirii vieții, al demnității morale, al convertirii la frumusețea jertfei, la dulceața lacrimilor și la bucuria înduioșării. Amândoi ne-au înfiorat cu imaginea pământului scaldat în sânge, ură și teroare, dar și cu cea a iubirii ca ocean de dragoste, bucurie și libertate fără margini. De la amândoi am învățat că rănilor nu se vindecă, nu mor și nu putrezesc decât în și prin iubire.

¹ Torino, 1922.

² Beatificazione di Pier Giorgio Frassati. Omelia di Giovanni Paolo II, 20 Mai

LA CURTEA LUMINII

Flavia Topan

Am simțit, mereu, că timpul alunecă rătăcitor pe străzile Clujului. Ziua plecării nu a fost deloc diferită de celelalte: aglomerație, vreme mohorâtă, oameni grăbiți. O apăsare grea, aproape bacoviană înăsprea atmosfera aproape lichidă a orașului. Am pornit la drum în jurului prânzului. Împreună cu profesorul Aurel Sasu, Vasile G. Dâncu, directorul Editurii Eikon, și Florin Păduraru, șoferul nostru, eram patru oameni care lăsau în urmă, pentru câteva zile, rutina. Există o bucurie a plecării spre o destinație nouă. Pentru noi, aceasta a fost Suceava. Simpozionul național „Valori naționale în opera lui Bartolomeu Anania”, desfășurat în perioada 23-23 ianuarie, se află la a doua ediție, datorită efortului și neoboselii doamnelor Maria Teodorescu și Oana Onesim. Evenimentul a fost organizat de Asociația Școlară Suceveană pentru Educație și Dezvoltare și Fundația „Mitropolitul Bartolomeu” din Cluj-Napoca, în parteneriat cu Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava, Asociația Miseno și Fundația Culturală „Victoria” din Suceava.

Drumul până la Bistrița s-a scurs monoton și cenușiu. Însă, ascunsă în inima târgului, stă biblioteca județeană, care, sub mâna fermă a părintelui Ioan Pinteș, își trăiește tinerețea. O oprire aici și prima întâlnire care începea să alunge monotonia. De la Bistrița începuse să se arate soarele...

A început apoi urcarea spre Bucovina. Munții păreau apăsați de o liniște toropită. Își visau nemurirea sub un câmp de stele. Deasupra noastră veghea mereu Orionul. Fără să vreau, mi-am răsturnat privirea spre cerul plin de stele. Noaptea se arăta prevestitoare de minuni. După Vatra Dornei, se lăsase ceața, iar mașina despica, săgetând, drumul cenușiu. Am ajuns la destinație, după opt ore petrecute pe drum; Suceava dormea, învăluită în aceeași ceață, copleșitor de densă. În hotelul primitiv, somnul ne-a furat repede, după oboseala unei zile pline.

Vineri dimineața, la Universitatea „Ștefan cel Mare”, din Suceava: prima zi a manifestării a fost marcată de prezența Înaltpreasfinției Sale, Pimen, Arhiepiscopul Sucevei și Rădăuților, întâiul care a luat

cuvântul, dintre invitați. A felicitat inițiativa organizării unui simpozion în Bucovina, deoarece regiunea are „valori nemuritoare, înscrise pe lista UNESCO”. Dincolo de toate, ÎPS a punctat că pentru a crea valori care să dăinuie, este necesară o muncă neobosită, făcută cu capul, cu inima și cu convingeri ferme. Profesorul Aurel

Sasu a vorbit, mai apoi, despre perioada misionară din Statele Unite (1965-1976), dar și despre felul în care Mitropolitul Bartolomeu, ca exponent al generației interbelice, a înțeles să trăiască: onest, plener și liber. Ștefan Iloaie, preot prof. dr, de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj a ținut o prelegere pe tema învățăturilor mitropolitului pentru tineri. Părintele Jan Nicolae, preot lector dr, de la Facultatea de Teologie Ortodoxă, Universitatea „1 Decembrie” Alba-Iulia, a completat lista invitaților. Am vorbit și eu despre tema luminii, regăsită, comparativ, în lirica lui Valeriu Anania, Lucian Blaga, Ioan Alexandru și Daniel Turcea.

A doua parte a întrunirii a fost marcată de lansări de carte. Ambele volume sunt recuperări din arhiva Bartolomeu: primul, Daniel Turcea, *Cântarea treptelor. Poezii postume din arhiva Mitropolitului Bartolomeu*, ediție critică și prefață de Aurel Sasu (Editura Eikon) iar al doilea, un volum de corespondență, *Bartolomeu Valeriu Anania - George Alexe, O luptă neterminată*, volum editat și prefațat de Aurel Sasu (Editura Eikon).

Nepotul Mitropolitului, Laurian Anania, a oferit cu generozitate câteva fotografii din arhiva personală. Organizatorii au presărat evenimentul cu momente artistice: Corala preoților și Pompierilor militari din Protopopiatul I, Suceava, un trio

de chitară al Colegiului de Artă „Ciprian Porumbescu” Suceava și Corul Seminarului Liceal Ortodox au contribuit la crearea unei atmosfere cu adevărat festive.

Cea de-a doua zi a simpozionului a debutat cu o slujbă de pomenire, oficiată de Înalt Preasfinția sa Pimen, la frumoasa mănăstire Dragomirna. Data a fost, la fel, aniversară, întrucât se împlineau 24 de ani de la alegerea lui Înalt Preasfinției Sale Pimen ca Arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților.

Plecarea de la mănăstirea Dragomirna a fost, poate, cel mai dificil moment al zilelor de sărbătoare. Eram uniți de o prezență nevăzută; așezați într-o horă în curtea lăcașului, simțeam cu toții că minunea se întâmplase. Am ieșit din timp și ne-am întâlnit, om lângă om.

Drumul spre casă s-a scurs domol, printre undulările maiestroase ale Bucovinei, cu un popas la mănăstirea Piatra Fântânele. Am

ajuns în timp ce înserarea se îngâna cu ziua. Cerul se albăstrise, iar muntele vuia, sub vânt. Crucea luminată, de pe vârful muntelui părea că arde, ca o lumină de far, pentru toți cei aflați pe drum. Deși pornisem la drum, având destinații diferite, aici, la Piatra Fântânele, ne-am întâlnit, surprinzător, cu părintele Jan Nicolae. Binevoitoare, o măicuță ne-a arătat noua biserică, aflată încă în construcție. Adăpostiți de vânt, cu picioarele în zăpadă, șase oameni au început să cânte *Lumină lină*, în fața altarului unei biserici care încă se visa pe sine. Preț de câteva minute, vântul și muntele au cântat cu noi.

Sub pecetea unor întâlniri autentice, ne-am întors într-un Cluj încețoșat, așa cum îl lăsasem. Dar nu mai conta. Stelele și minunea se mutaseră, cu zbor greu, în sufletele noastre.

Cuviosul Petru Damaschin – scriitor filocalic

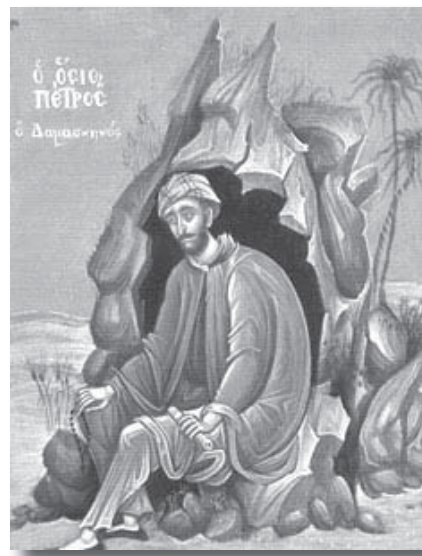
Pr. Cătălin Pălimaru

Spiritualitatea creștină răsăriteană, atât de căutată pentru profunzimea și autenticitatea ei, și-a conturat profilul prin aportul unor Părinți duhovnicești de excepție, viziunea și experiența spirituală a unora dintre ei fiind consemnate în paginile *Filocaliei*. Unii s-au bucurat de o vastă notorietate, alții sunt mai puțin cunoscuți publicului larg. Filocalia în limba greacă, alcătuită de Cuviosul Nicodim Aghioritul și regăsită prin traducerea Părintelui Stăniloae și în ediția românească, numără între autorii ei și pe Cuviosul Petru Damaschin, autor ale cărui scrieri dețin o pondere însemnată în volumul V al *Filocaliei* românești.

Două texte sunt puse sub semnătura lui – *Hypómnesis pròs tèn eautoû psyhén* (inclusă de Pr Stăniloae fără titlu dar publicată în vechi traduceri românești cu titlul „Spre aducere aminte către propriul suflet”) și *Lógoi kat' alphabêton* (în varianta Părintelui Stăniloae purtând titlul „Douăzeci și patru de scurte cuvinte (sinoptice) și pline de toată cunoștința duhovnicească” dar în traduceri mai vechi „Cuvântări după alfabet” sau „Alfabet ascetic” – însă paternitatea lor a fost foarte greu de stabilit. Nicodim Aghioritul, în prologul scrierii, îl identifică pe autor cu Petru, episcop de Damasc pe la anul 775, în timpul domniei lui Constantin Copronimul, murind ca martir în Arabia Felix [Yemen] pentru criticile sale la adresa „erezii arabilor și maniheilor”. E pomenit în sinaxar ca sfânt în ziua de 9 februarie. Teofan, în *Chronografia* sa, complică identificarea lui, vorbind despre doi martiri cu acest nume, unul căruia i s-a tăiat limba pentru protestul său public la adresa religiei islamice, murind pentru credință însă într-o epocă anterioară, în timpul califului umayyad al-Walid al II-lea (743-744), și altul, numit Petru de Maiuma (după unii Petru de Capitolias), martirizat și mai de vreme, la 13 ianuarie 715, în timpul califului al-Walid I (705-715). În calitate de comentator al unei noi ediții a *Filocaliei* grecești, monahul aghiorit Teodit Dionisiatul plasează acest autor în secolul XII, la fel cum procedează și Jean Guillard. Conform unor savanți contemporani, pe baza analizei manuscriselor, intervalul de timp în care trebuie situat acest autor este 1050-1275, H.-G. Beck optând ca perioadă fie în jurul anilor 1096-1097, fie 1156-1157. Greg Peters, în

singura monografie amplă dedicată acestui scriitor (publicată în traducere românească la editura Doxologia, 2014), crede că Damaschin (Mansur) e doar un simplu apelativ, scriitorul filocalic fiind în realitate un monah în mănăstirea Areia, înființată puțin înainte de 1143 de Leon, episcop de Argos și Nauplion (1143-1157), frate cu Petru Damaschin. Dar informația nu depășește stadiul unei simple ipoteze.

Dincolo însă de nebuloasa privind identitatea autorului acestor texte și timpul vieții lui, Biserica l-a receptat ca pe un mare ascet, un scriitor duhovnicesc cu o plajă largă de teme, convingător prin

complexitatea viziunii lui. Opera cuviosului Petru Damaschin a avut un ecou major în lumea monahală. De altfel, prin tematica scrierilor sale, el se adresează în mod precis călugărilor, cu deosebire celor isihasti, sporiți în viața spirituală. Prin numărul mare de manuscrise păstrate, monahismul românesc atestă o bună receptare a operei lui, Sf. Paisie Velicikovski însuși traducându-l în slavonă. *Dobrotoliubia* tipărită la St. Petersburg în 1793 include doar câteva fragmente din această operă, în vreme ce în ediția *Filocaliei*, îngrijită de Sfântul Teofan Zăvorâtul și apărută în limba rusă în 1887, ea lipsește integral. Părintele Stăniloae face reparație acestui autor prin includerea lui în ediția românească.

Cu smerenia caracteristică unui monah autentic, Petru Damaschin își justifică ideile prin apelul la scrierile vechi, invocând în acest sens Sfânta Scriptură și o lungă serie de autori patristici consacrați, a căror învățătură se străduiește să o asimileze și să o transmită mai departe în folosul monahilor. Sunt amintiți nominal nu mai puțin de 16 autori, cel mai frecvent fiind citați Vasile cel Mare, Ioan Gură de Aur (fiecare de câte 47 de ori), Ioan Scărarul, Isaac Sirul, Ioan Damaschin, Grigorie Teologul, Maxim Mărturisitorul, Nil Ascetul (de fapt Evagrie Ponticul), Marcu Ascetul ș.a. În pofida acestor numeroase citări, viziunea lui are un caracter independent. Autorii

citați urcă până în veacul VIII. Într-un loc e citat și Simeon Metafrastul, autor din sec. X, motiv pentru savanți să plaseze scrierile Cuviosului Petru în sec. XI. Dacă lucrurile ar sta așa, în mod surprinzător atunci lipsește vreo mențiune a Sfântului Simeon Noul Teolog sau a lui Nichita Stethatos, autori mai apropiați ca interval de timp și faimoși prin anvergura lor spirituală pentru a nu fi menționați. Concluzia unor cercetători este că menționarea lui Simeon Metafrastul nu e decât interpolarea târzie a unui copist, prin urmare Petru Damaschin aparținând, ca interval de timp, secolului VIII.

Scrierile Cuviosului Petru Damaschin, calificate drept un tratat de ascetică și mistică, îi au în vedere cu precădere pe monahi, ca unii dedicați integral vieții duhovnicești și preocupați de desăvârșire, însă mântuirea, opinează autorul, e un deziderat universal câtă vreme „orice om, dacă vrea să se mântuiască, nimeni nu-l poate împiedica, nici vremea, nici locul, nici îndeletnicirea” (*Filocalia*, vol. V, Harisma, 1995, p. 42). În evoluția interioară există însă trepte, ceea ce presupune un progres de la viața activă (*praxis*) la viața contemplativă (*theoria*). Ca etapă de început, indispensabilă oricărui urcuș spiritual, viața activă comportă, spune autorul, un set de virtuți trupești (isihia, postul, privegherea, metaniile, psalmodia, lectura ș.a.), așa cum viața contemplativă presupune virtuți sufletești (descrise prin asociere cu cele opt Fericiri). Nevoința ascetică țintește nepătimirea și e încununată de inefabilul contemplațiilor dumnezeiești. Condiția monahală pare pentru autor forma ideală de viațuire, și aici autorul nu propune nici eremitismul, nici cenobitismul, ci calea împărătească (*odòs basilikè*), adică viațuirea retrasă, cu unul sau doi însoțitori.

Deși aparent tributar textelor înaintașilor săi, Cuv. Petru Damaschin face uz de ele în mod original cu intenția de a-și expune propria viziune duhovnicească, una echilibrată, profundă, cu un ton optimist, de natură să inspire generații întregi de monahi. Aceste scrieri, precum întregul corpus filocalic, au constituit mereu o lectură predilectă în mediile monahale, ca antidot împotriva neștiinței. Lectura înțeleasă de o asemenea manieră e una dintre ideile fundamentale ale acestui autor: „cunoscând negrită iubire de oameni a lui Dumnezeu, ne minunăm cum prin hârtie și cerneală ne-a pregătit mântuirea sufletelor și ne-a dăruit atâtea cărți și dascăli ai învățaturii celei drepte” (*Filocalia*, ed. cit., p. 173) și „minte, dacă nu se adună în rugăciune și citire, și nu are acestea ca lucrare, se îngroașă și cade în neștiință” (*Filocalia*, ed. cit., p. 239). Se justifică astfel prețuirea Cuviosului Petru Damaschin pentru vechii autori ai înțelepciunii creștine și dorința de a preda mai departe tezaurul învățaturii lor.

Sfântul Sfințit Mucenic Haralambie în icoana românească pe sticlă

Marcel Muntean

Sfântul Sfințit Mucenic Haralambie este prăznuit de Biserica Ortodoxă la data de 10 februarie, fiind considerat tămăduitor de boli și mare vindecător. Numele său prin traducere din limba greacă *Haralambos*, Χαράλαμπος desemnează bucurie și lumină. Sfântul a trăit în timpul împăratului Septimiu Sever devenind episcop al cetății Magnezia din Asia Mică Având mult har în predicile sale a adus pe mulți la credința creștină. Urmărit de păgâni, prins, arestat, mai apoi a fost dezbrăcat de odăjdiile și dus la judecată. Toate acestea se petreceau la începutul secolului al III-lea, în Turcia de azi, când dregător al ținutului era Luchian (Lucian). La toate acuzațiile aduse Sfântul și-a mărturisit credința în Hristos Domnul, refuzând închinarea la zei (se crede că Sfântul Haralambie era înaintat în vârstă, având 113 ani), amintindu-se și de faptul că însuși Luchian, guvernatorul, a început să-l maltrateze. În acel moment s-a petrecut o minune, nestăpânitul în furia sa, Luchian, a rămas fără mâini, iar Sfântul episcop l-a vindecat pe loc.

Se pomenește, de asemenea că în timpul suferințelor pricinuite de tortionari, doi dintre soldați, Porfirie și Vaptos, alături de alte trei femei, și-au încredințat viața lui Hristos, devenind creștini. Toți aceștia au primit în acel moment moarte martirică. Impresionat de minunile săvârșite, Luchian a dat ordin de încetare a persecuțiilor și cruzimii la care fusese supus Sfântul Haralambie. Fiind înștințat bazileul a cerut ca să-i fie adus Sfântul a cărui faimă se răspândise prin vindecările și minunile pe care le făcuse. Și în acest caz, soldații au supus pe cel cu nume de bucurie și lumină la chinuri groaznice (i-au înfipt un piron în piept, i-au ars fața, i-au jupuit pielea de pe corp), însă Sfântul s-a vindecat în mod miraculos. Vindecarea unui suferind de demon și învierea copilului, cel decedat de trei zile, a impresionat curtea și implicit pe împărat; chiar mai mult, fiica sa Galinia s-a convertit la creștinism. Văzând că creștinii se înmulțesc, prefectul Crispus a îndemnat împăratul de a stăvilă răspândirea noii religii și deci de a-l ucide pe Sfânt. Chinurile îndurate de alesul

Domnului au demonstrat statornicia credinței sale și dragostea față de prigonitorii lui Hristos. În cele din urmă, împăratul a dispus decapitarea Sfântului, menționându-se că moaștele sale au fost îngropate cu cinste de Galinia.

Părțile din moaștele Sfântului Haralambie se află în mai multe biserici din Grecia (Iraklisa, Sfântul Ștefan de la Meteora), dar și de la noi din țară. Dintre acestea ultimele, pomenim câteva: Biserica Mănăstirii Miclăușeni, din Iași, Mănăstirea Râșca, Catedrala Episcopală din Galați. Totodată reținem și în București Biserica: Sfântul Dumitru (Poșta), Sfinții Arhangheli (Oțelari), Sfântul Stelian și Mănăstirea Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil – Stavropoleos.

Cultul său s-a răspândit cu repeziciune în spațiul bizantin și mai apoi în cel postbizantin din Europa, cu precădere între secolele al XVII – XIX-lea când lumea din aria rurală, și nu numai era dominată de năpraznică boală a ciumei, a holerei și în general a morții. De aceea o serie de icoane ni-l înfățișează cu anumite atribute devenite specifice și tipologice.

Iconografia și acatistul lui sunt înțesate de cuvinte alese, el fiind chemat în rugăciune de credincioși la vreme de suferință trupească și sufletească, pomenit fiind ca mijlocitor către tronul lui Dumnezeu.

Arătatu-te ai, înțeleptule Haralambie, ca un stâlp neclintit al Bisericii lui Hristos, și ca un sfeșnic pururea luminos al lumii, strălucit-ai în lume prin mucenicie, fericite, și ai risipit întunecimea idolilor. Drept aceea, roagă-te lui Hristos cu îndrăzneală, să ne mântuiască pe noi. (Troparul, glasul 4)

Erminia picturii bizantine a lui Dionisie din Furna ne dă câteva îndemnuri, de realizare a chipului său: *Sfințitul mucenic Haralambie, episcop al Magneziei, cel care prin sabie s-a săvârșit, se zugrăvește sub*

Savu Moga, Sfântul Sfințit Mucenic Haralambie, icoană pe sticlă, 1883, Arpașul de Sus, Colecția Brăiloiu.

chipul unui bătrân cu barba albă (lungă și ascuțită, despătată în două). În hagiografia și iconografia greacă, Sfântul Haralambie este reprezentat ca preot în vreme ce în cea rusească îl vizualizăm sub chip de ierarh în straie episcopale, purtând: mitră, omofor, engolpion, cruce etc.

Predominante sunt reprezentările sale în icoanele pe lemn și pe sticlă de factură tradițională românească, acolo unde, la picioarele Sfântului este pictată ciurma, sub chipul unui schelet sau a unei figuri înfricoșătoare, ce este legată de un lanț și ținută cu asprime de Sfântul Haralambie.

În majoritatea ipostazelor iconice, el este zugrăvit frontal, în prim plan, având detaliu amintit la picioarele sale. Ierarhul apare cu veșminte de arhieru, cu dreapta binecuvântează iar în mâna stângă susține Sfânta Evanghelie, frumos decorată. El este figurat bătrân, cu barbă lungă și de culoarea albă, deseori purtând pe cap mitră.

Cu aceste atribute și elemente caracteristice este prezent și în icoanele pe sticlă din țara noastră.

În icoana zugrăvită de Savu Moga în anul 1883, tema este îmbogățită în fundal cu un peisaj citadin, străjuit de biserici și palate, înconjurat de un zid cu mai multe porți; detalii ce ne duc cu gândul la vechile orașe transilvănene. În imediata apropiere de Ierarh se identifică un grup de oameni, ce cu brațele deschise, par să îl întâmpine. Repetând atitudinea o femeie îngenuciată, în celălalt colt al temei pare să îl invoce. Aceste detalii ilustrează recunoștința și evlavia credincioșilor față de sfânt, cel care a învins, moartea, ciurma ce se află în lăntuită la picioarele sale.

În varii cazuri, figurația unui bărbat cu picioarele aduse la cap și purtând o coasă simbolizează de asemenea, ciurma. Pot să mai existe și alte indicii în redarea chipului malefic: cap hidos, coarne, coadă ca de șarpe, aripi și spadă.

Aceste fragmente sunt semnificative deoarece ele ne istorisesc nu doar de grozăvia și urâtenia morții, dar și de biruința ei prin prezența și rugăciunile Sfântului.

Chiar dacă, din punct de vedere iconic nu există asemănări, din punct de vedere a izbânzii răului și a triumfului binelui, Sfântul Sfințit Mucenic Haralambie poate fi pus alături sau asemănat cu alți mari Sfinți luptători pentru credința creștină: Gheorghe, purtător de biruință, Dimitrie, izvorătorul de mir, Teodor Stratilat, Teodor Tiron etc.

Ca o comoară de mult preț Biserica a câștigat capul tău, Sfințite Mucenice, pătimitorule și purtătorule de biruință, Haralambie. Drept aceea se și bucură, mărind pe Ziditorul. (Condac, glasul al 4-lea)

Un istoric care dorea să fie preot

Mircea Gelu Buta¹

În ziua de 13 aprilie 2012, în Vinerea Mare, înceta din viață profesorul Florin Constantiniu (1933-2012), membru titular al Academiei Române, perceput atât de mediile științifice, cât și de opinia publică drept cel mai reprezentativ istoric din perioada post-comunistă. Această percepție Florin Constantiniu o datorează operei sale istoriografice, încununată de lucrarea „O istorie sinceră a poporului român”, care a cunoscut patru ediții.

Florin Constantiniu a lăsat și un volum de memorii, „De la Răutu și Roller la Mușat și Ardeleanu”², scris cu evident talent literar. Pentru a înțelege titlul, trebuie spus că prima pereche de nume desemnează un sinistru tandem de culturnici, comuniști rusofoni, care au masacrat cultura noastră națională, inclusiv istoriografia, de la sfârșitul anilor 40 până la „dezghețul” din anul 1955 (când Mihail Roller se și sinucide), iar a doua alt tandem, reprezentat de niște istorici oficiali ai regimului ceaușist, cu pondere importantă în diriguirea istoriografiei din ultimul deceniu de dictatură.

Pe lângă trăsăturile de istoric, om de cultură și memorialist capabil să redea trăsăturile esențiale ale celor patru decenii de regim totalitar, cu accent pe mediile cultural-științifice din acea perioadă, Florin Constantiniu mai are o trăsătură substanțială: aceea de creștin îmbisericit. El n-a pregetat niciodată să își mărturisească credința în Dumnezeu, inclusiv în anii 50 ai secolului trecut, decadă denumită și „obsedantul deceniu”. Mai mult, așa cum o spune, Florin Constantiniu a dorit, în copilărie, să devină preot.

Pentru a înțelege mai bine un pasaj din carte, pe care îl vom reproduce, trebuie menționat că, în anul 1952, Florin Constan-

tinu, pe atunci student la Facultatea de Istorie, participă la o campanie de săpături în Dobrogea. Cu acest prilej, se afla în preajma profesorului Ioan Bernea, despre care memorialistul consemnează: „Își trecuse doctoratul în teologie la Atena și, în timpul războiului, fusese diacon la capela română din Berlin. Era un foarte bun specialist în arheologie romano-bizantină, astfel că discuțiile cu el, pe teme profesionale, erau deosebit de instructive. // Cum eu însumi voisem, în anii copilăriei, să mă fac preot și intenționeam să mă specializez în istoria Bizanțului, dialogul nostru avea din ce se hrăni. Uneori, ne luam la întrecere în privința troparelor sfinților: Cine știa mai multe pe dinafară? Evident, mă întrecea, dar îl vedeam plăcut surprins că un utemist putea să știe troparul Sfântului Nicolae”⁴.

Ales de profesorul Ioan Bernea pentru a participa la o cercetare arheologică în zona Niculițel, tânărul Florin Constantiniu are revelația unui eveniment major: „Am avut astfel șansa de-a asista la dezvelirea celei mai vechi biserici în plan treflat (...) din spațiul românesc. Descoperire cu totul întâmplătoare, căci rostul săpăturii era de a determina cine înălțase marele val de pământ din vecinătatea Niculițelului: protobulgarilor sau, cum avea să se dovedească, romanilor. Mica biserică a fost, așadar, o surpriză foarte plăcută. În imediata ei vecinătate, o secțiune de val a dat la iveală un mormânt, lângă schelet găsindu-se o monedă de la împărăteasa Teodora”⁵.

Așa cum spuneam, tânărul Florin Constantiniu, mai întâi ca student al Facultății de Istorie din București, iar apoi, din anul 1957, în calitate de cercetător la Institutul de Istorie al Academiei, nu a pregetat să participe la slujbele Bisericii. Pentru aceasta, se va alege cu o sancțiune primitivă în calitate de membru al Uniunii Tineretului Muncitoresc. Întâmplarea este tratată de memorialist cu un umor retrospectiv, cu atât mai mult cu cât la originea ei se afla o război cu substrat profesional: Florin Constantiniu optase pentru soluția unui istoric, în dezacord cu altul, tradusă în acuză de „misticism”. Pentru a înțelege contextul, trebuie spus că după un „dezgheț” care a urmat morții lui Stalin, din martie 1953, și care era un eufemism pentru noțiunea „destalinizare”,

pus în circulație de scriitorul sovietic Ilya Ehrenburg, reprimarea insurecției comuniste din Ungaria a dus la o nouă „glaciațiune” (expresie aparținând lui Petru Dumitriu). „Reînghețul” avea să fie întărit, în țara noastră, de retragerea trupelor sovietice, consecințele, potrivit datelor avansate de istoric, fiind peste 17.000 de arestări și condamnări. De aceea, memorialistul mărturisește, legat de învinuirea de „misticism”: „M-am numărat printre victimele «celei de-a doua glaciațiuni»”⁶.

Frecventarea și mărturisirea Bisericii nu l-au dus pe istoric în arestul Securității sau pe băncile vreunui tribunal. I-au adus însă reproșuri în ședința organizației UTM din 4 octombrie 1958: „În perioada premergătoare ședinței, aflasem întâmplător că voi primi «vot de blam cu avertisment» pentru că mergeam la biserică! Faptul nu era un secret, căci, ori de câte ori veneam la Biblioteca Academiei, îmi făceam cruce, trecând prin fața bisericii Sf. Nicolae – Tabacul, aflată peste drum, o dată chiar în fața secretarului de partid, cu care mă ciocniseam în stradă, pe când mă închinam”⁷.

În cele din urmă, istoricul s-a ales cu o sancțiune mai mare: excluderea din UTM. Totuși, consecințele nu au fost din cale afară de grave, întrucât Florin Constantiniu și-a păstrat, ulterior, atât postul de cercetător la Institutul de Istorie al Academiei, cât și obiceiul de a merge la biserică. În anii care au urmat prăbușirii fostului regim, istoricul și-a putut mărturisi public atașamentul constant pentru Biserica Ortodoxă, în care a fost botezat. Prin atitudinea sa de creștin îmbisericit, neclintită în vremuri grele, Florin Constantiniu evocă alți doi istorici importanți: pe profesorii Virgil Cândea, un mare savant creștin, și Alexandru Dușu. Aceștia nu au pregetat, în anii 50, să urmeze în secret cursurile Institutului Teologic din București, licențindu-se, ca și Nina Stănculescu, exegeta de mai târziu a lui Constantin Brâncuși, în această disciplină. Chiar și în anii „Terorii”, cum a fost denumită perioada dintre abdicarea silită a Regelui și moartea lui Stalin (1948-1953), au existat numeroși intelectuali care au continuat să își mărturisească credința în Dumnezeu și în Biserica lor Ortodoxă, exemplul Profesorului Academician Florin Constantiniu nefiind, în acest sens, decât parte din întreg.

¹ Prof. Dr. Facultatea de Teologie Ortodoxă, UBB Cluj-Napoca, e-mail: butamircea@yahoo.com.

² FLORIN CONSTANTINIU, *O istorie sinceră a poporului român*, ediția a III-a revizuită și adăugită, Editura Univers Enciclopedic, București, 2002. Ediția a IV-a (ultima) a apărut în anul 2011 la aceeași editură.

³ Idem, *De la Răutu și Roller la Mușat și Ardeleanu*, Editura Enciclopedică, București, 2007.

⁴ *Ibidem*, p. 72.

⁵ *Ibidem*.

⁶ *Ibidem*, p. 197.

⁷ *Ibidem*, p. 198.

Sinteza raportului sectorului administrativ bisericesc - 2014

I. Situația administrativă a unităților bisericești

Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului este alcătuită din 9 protopopiate cu 556 parohii, 161 filii, 30 de mănăstiri.

În anul 2014, din inițiativa Înaltpreasfințitului Arhiepiscop și Mitropolit Andrei s-au înființat mai multe unități administrative bisericești, având ca scop dinamizarea misiunii pastorale și creșterea vieții duhovnicești a credincioșilor.

S-au înființat trei parohii, cu arondarea teritorială aferentă: 1. Parohia „Sf. Antonie cel Mare” în Colonia Sopor din municipiul Cluj-Napoca; 2. Parohia Gilău III, protopopiatul Cluj I; 3. Parohia Hășdate, protopopiatul Gherla. S-a efectuat o arondare teritorială și la cele două parohii din localitatea Ilva Mică, protopopiatul Năsăud.

Pentru creșterea și dezvoltarea vieții monahale s-au înființat două mănăstiri și un schit: Mănăstirea „Sf. Mare Mc. și Tămăduitor Pantelimon” în localitatea Dâncu, comuna Aghireș, județul Cluj; Mănăstirea „Sf. Mărturisitori Ardeleni” în localitatea Ciceu Corabia, comuna Ciceu Mihăiești, județul Bistrița-Năsăud; Schitul „Sf. Ioan Gură de Aur” în localitatea Băișoara, Județul Cluj.

Parohiile din municipiul Cluj-Napoca au fost constituite în trei cercuri pastorale, având ca scop o mai bună desfășurare a activităților bisericești, misionar-pastorale, culturale și sociale. Dintr-un cerc preoțesc fac parte 15 parohii și 8 preoți misionari. Conducătorii cercurilor preoțești sunt P.C. Pr. Horea Petrea, P.C. Pr. Dorel Gălan și P.C. Pr. Ioan Turc.

II. Activitatea organismelor eparhiale

Sinodul Mitropolitan s-a întrunit în ședință de lucru de trei ori: în 13 februarie 2014, la reședința mitropolitană din Cluj-Napoca; în 29 iunie 2014, la Mănăstirea „Soborul Sfinților 12 Apostoli” Bârsana – Maramureș, când s-a adoptat documentul *Ortodoxia Transilvană în confruntare cu secularismul de azi* (elaborat de Adunarea Eparhială a Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului în 14 iunie 2014); în 30 decembrie 2014, la reședința mitropolitană din Cluj-Napoca, având ca subiect pe ordinea de zi tema orei de Religie, extrem de importantă în formarea sufletească a tinerilor.

Sinteza raportului sectorului misionar-social în 2014

Din punct de vedere organizațional, Arhiepiscopia Clujului desfășoară o lucrare misionară, de asistență socială, diaconală și filantropică prin intermediul Sectorului misionar-social. În sprijinul lucrării de misiune și asistență socială în Eparhie se înscrie activitatea preoților misionari din cadrul Protopopiatelor și a celor 9 asistenți sociali din cadrul Birourilor de Asistență Socială din teritoriu. De asemenea, în cadrul proiectelor sociale și a asociațiilor aflate sub patronajul Arhiepiscopiei Clujului sunt salariate 125 persoane, după cum urmează: 24 salariați - Asociația „Filantropia Ortodoxă”; 30 salariați - Centrul de Îngrijire și Asistență pentru Persoane Vârstnice „Acoperământul Maicii Domnului”, Turda; 32 salariați - Asociația Sfântul Nectarie Cluj; 39 salariați - Asociația Filantropică Medical-Creștină „Christiana” - Filiala Cluj-Napoca.

I. Asistența religioasă în spitale, unități militare, penitenciare și așezăminte de ocrotire socială

În unitățile medicale din cuprinsul Eparhiei sunt încadrați în prezent 30 de preoți de slujire caritativă din care, 12 sunt retribuți de către Ministerul Sănătății și Familiei, 15 retribuți de către Secretariatul de Stat pentru Culte, unul de Ministerul Apărării Naționale și doi îmbisericiți în spitale fără retribuție. Preoții de slujire caritativă oficiază Sfintele Slujbe în 22 de capele și biserici special amenajate în cadrul instituțiilor pe care le deserveșc.

În unitățile militare din cadrul Eparhiei sunt încadrați șase preoți militari. Unitățile din Cluj-Napoca subordonate Ministerului Administrației și Internelor și anume, Inspectoratul Județean pentru Situații de Urgență și Inspectoratul Județean de Jandarmi, sunt deserveșc de către doi preoți misionari.

Pe raza teritorială a Eparhiei noastre funcționează două penitenciare, la Gherla și Bistrița, o secție penitenciară la

Consiliul Eparhial și Adunarea Eparhială s-au întrunit în ședință anuală de lucru în data de 25 ianuarie 2014, iar în data de 14 iunie 2014 a avut loc ședința de constituire pentru perioada 2014-2018. Consiliul eparhial s-a mai întrunit în 19 iunie și 30 decembrie 2014. Ședințele Permanenței Consiliului Eparhial se desfășoară săptămânal, sub președinția Chiriarhului. De asemenea au avut loc și 3 ședințe ale Permanenței Consiliului Eparhial, cu protopopii eparhiei (18 februarie, 17 iunie și 10 noiembrie 2014).

III. Activitatea clerului în plan pastoral și administrativ bisericesc în anul 2014

1. Activitatea ierarhilor

În anul 2014, Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit ANDREI a efectuat mai multe vizite frățești în eparhiile sufragane.

Activitatea pastoral-misionară a I.P.S. Arhiepiscop și Mitropolit ANDREI în cuprinsul eparhiei, este evidențiată de cele 117 Sfinte Liturghii, 36 de hirotoniri, 38 de Sfinte Taine, 199 de Ierurgii, 10 sfințiri de biserici, 7 resfințiri de biserici, 6 sfințiri și inaugurări de așezăminte sociale noi, 203 vizite pastorale, 49 de vizite pastorale la mănăstiri, 70 de vizite la așezămintele bisericești sociale și medicale, 92 de vizite la școlile teologice, ca și cele peste 1200 de audiențe acordate, de conferințe susținute la simpozioane sau congrese, interviuri acordate posturilor de radio și televiziune.

A prezidat Comisia de examinare a candidaților pentru ocuparea posturilor clericale vacante, precum și cele două examene de capacitate preoțească

Preasfințitul Episcop Vicar Vasile Someșanul, având încredințată de către Chiriarh conducerea Sectorului Misionar Social al Arhiepiscopiei, și-a desfășurat activitatea cu precădere în planul asistenței sociale, fiind mereu prezent în mijlocul credincioșilor, mai ales printre cei suferinzi, aducându-le mângâiere și sprijin sufletec.

În anul 2014 a săvârșit 3 sfințiri de biserici, 64 sfinte liturghii, 51 sfinte taine, 54 de ierurgii și a făcut 67 de vizite în parohii, precum și 18 vizite la mănăstirile din Eparhie. A vizitat spitalele, penitenciarele, centrele de plasament pentru copii, căminele pentru îngrijirea vârstnicilor și unități militare din Eparhie.

Cluj-Napoca și un spital penitenciar la Dej în cadrul acestora activând trei preoți: doi preoți capelani permanenți, iar unul slujește temporar.

II. Proiecte și programe sociale derulate în Arhiepiscopia Clujului

Proiectele inaugurate în anul 2014 (Asociația „Filantropia Ortodoxă”): 1) Centrul Rezidențial pentru persoane vârstnice „Sfinții Ioachim și Ana”, Cușma, Jud. Bistrița; 2) Cantina Socială „Sfânta Muceniță Filoftea” Bistrița; 3) Centrul de zi pentru vârstnici „Sfântul și Dreptul Simeon” Bistrița; 4) Proiectul socio-educativ „Sf. Cuv. Parascheva” Suceagu. Jud. Cluj; 5) Proiectul „O sansă, o reușită în viitor pentru persoane vulnerabile!” – POSDRU

Proiectele inaugurate în anii anteriori: A. Centrul de Îngrijire Paliative „Sf. Nectarie” Cluj-Napoca (Asociația „Sfântul Nectarie” Cluj); B. Asociația Filantropică Medical Creștină „Christiana”. La Centrul Social-Misionar „Sfântul Vasile cel Mare” din Cluj-Napoca s-au desfășurat: a) Proiectul „Școala Socială Christiana”; b) Programul de meditații școlare; c) Proiectul „Solidaritate creștină”; d) Cantina Socială „Sfântul Arhidiacon Ștefan”; e) Centrul Comunitar pentru Tineret; f) Școala Gimnazială Christiana „A doua Șansă”

La Policlinica fără Plată „Sf. Pantelimon”, Cluj-Napoca se desfășoară: a) Proiectul socio-medical; b) Proiectul „Sf. Dimitrie Basarabov” – Informare și Consiliere în Adicții; c) Proiectul „Pentru Viață” - pentru combaterea numărului mare de avorturi

Alte proiecte sunt: III. Centrul de Îngrijire și Asistență „Sfântul Nicolae”, Mociu; IV. Grădinița Socială „Acoperământul Maicii Domnului”, Turda; V. Centrul de Servicii Sociale pentru Copii „Acoperământul Maicii Domnului”, Cluj-Napoca; C. Centrul de Îngrijire și Asistență pentru Persoane Vârstnice „Acoperământul Maicii Domnului”, Turda; D. Proiectul de Îngrijire la domiciliu „Sfântul Vasile cel Mare”, Cluj Napoca; E. Tabăra pentru Copii „Valea Vadului”; F. Programul de Acțiune Comunitară, Gherla; G. Cabinetul Medical Social – Bistrița; H. Căminul de Bătrâni „Aurel și Dudica Milea”, Dobric; H. Centrul de Recuperare Neuromotorie de Tip Ambulatoriu, Turda; J. Centrul de Recuperare Psihoneu-

2. Activitatea Preoților

În anul 2014 au avut loc 13 sfințiri de biserici, 7 biserici au fost resfințite și s-a pus piatra de temelie pentru alte 2 biserici. În municipiul Cluj-Napoca s-a inaugurat demisolul bisericii *Învierea Domnului* din cartierul Zorilor și demisolul bisericii *Sfântul Ierarh Alexandru* din Bulevardul Muncii. S-a amenajat un paraclis la parohia nou înființată din Colonia Sopor, precum și un punct de slujire la parohia nou înființată Gilău III.

Apreciind activitatea preoților merituoși, Înaltpreasfințitul Mitropolit Andrei a acordat distincția de sachelar la 4 preoți, distincția de iconom la 13 preoți și distincția de iconom stavrofor la 14 preoți. Crucea arhiepiscopală a fost acordată la 11 preoți, iar Crucea Transilvană pentru clerici unui număr de 4 preoți: Pr. Prof. Univ. Dr. Ioan Ică sn., Pr. Milan Bălan – consilier eparhial la Episcopia Maramureșului și Sătmarului, P.C. Pr. Ioan Morar – Parohia Gherla III și P.C. Pr. Moldovan Ștefan – Parohia Borșa, prot. Cluj I.

IV. Personalul clerical, neclerical și monahal

În Arhiepiscopia noastră avem un număr de 648 posturi clericale, dintre care 44 posturi de conducere (1 Mitropolit, 1 Episcop Vicar, 1 vicar eparhial, 5 consilieri, 4 inspectori, 1 secretar eparhial, 9 protopopi și 21 posturi de stareți), 458 de posturi clericale cu studii superioare și 146 posturi cu studii medii.

La Centrul Eparhial, fiind nevoie de o implicare eficientă în activitățile cu tinerii, domnul Radu Copil a fost încadrat în postul de inspector pentru activitățile cu tinerii în județul Cluj, iar P.C. Pr. Tudor Mudure a fost încadrat într-un post similar, dar pentru activitățile cu tinerii din județul Bistrița-Năsăud, continuând și misiunea de coordonare a Centrului pentru Tineret de la Sângeorz Băi

În anul 2014 au fost hirotoniți un număr de 20 de preoți, au fost transferați 11 preoți și s-au aprobat 15 pensionări, iar 5 preoți au trecut la cele veșnice.

La unitățile noastre bisericești avem și un număr de 607 posturi neclericale (381 în județul Cluj și 226 în județul Bistrița Năsăud) – cântăreți bisericești, paraclisieri, îngrijitori, paznici ș.a.

Personalul monahal. Din cele 30 de mănăstiri, 15 sunt mănăstiri de călugări, iar 15 sunt de maici, având un total de 267 viețuitori.

Pr. Cristian Baciu

Consilier administrativ bisericesc

romotorie pentru copii cu handicap „Sf. Irina”, Turda; I. Centrul Comunitar de Tineret, Turda; K. Cantina Socială „Protopop Aurel Munteanu”, Huedin; L. Serviciul de Îngrijiri Medicale la domiciliu „Sf. Nectarie” Bistrița; M. Proiectul social „Sfântul Ioan cel Milostiv” - hrană la domiciliu pentru persoanele aflate în dificultate

Proiectele de viitor în Arhiepiscopia Clujului sunt: a) Centrul Misionar Social „Sf. Apostol Andrei” – Cluj-Napoca; b) Centrul de Îngrijire și Asistență pentru Persoane Vârstnice – Cluj-Napoca. În cadrul Asociației „Sfântul Nectarie” Cluj se desfășoară și Serviciul de Îngrijiri Paliative la domiciliu „Sf. Nectarie” Cluj-Napoca; Asociația Filantropică Sfântul Onufrie; Case de Tip Familiar pentru ocrotirea copiilor aflați în dificultate

III. Slujirea aproapelui prin colecte de într-ajutare

Prin intermediul Fondului „Filantropia”, la nivelul Centrului Eparhial, s-a constituit o rezervă financiară de 107.200 lei, din care un procent de 30%, respectiv suma de 26.000 lei a fost virată în contul „Filantropia” al Patriarhiei Române. Suma rămasă, împreună cu sumele raportate pe anul 2014, s-a ridicat la un total de 107.236 lei și a fost folosită pentru ajutorul persoanelor care au necesitat operații chirurgicale, tratamente în țară și străinătate precum și pentru alte cazuri sociale.

În cadrul Proiectului „Cutia Milei”, în parohiile Eparhiei Clujului, s-a adunat și s-a distribuit persoanelor defavorizate suma totală de 154.809,32 lei. Ajutoarele financiare acordate prin intermediul „Cutiei Milei” – însă numai la Catedrala Mitropolitană – se ridică la suma de 47.558 lei. În total sumele acordate săracilor prin „Cutia Milei” pe întreaga Eparhie, pe anul 2014, se ridică la valoarea de 202.367,32 lei.

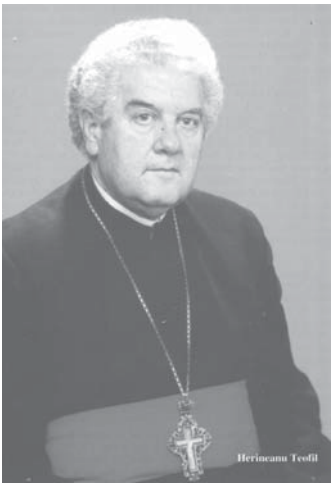
Numărul beneficiarilor proiectelor și programelor sociale în anul 2014 dezvoltate la nivelul Eparhiei Clujului a fost de peste 6.707 de persoane și familii, iar bugetul total al activităților misionar-sociale a fost: - 6.132.101 lei

Iustin Liciniu Câmpean

Consilier misionar social

Protopopul TEOFIL HERINEANU (1939-2015)

Pr. Iustin Tira

După o scurtă și grea suferință, după o slujire vrednică și rodnică de 49 de ani a Bisericii strămoșești, în dimineața zilei de 4 februarie 2015, **părintele Teofil Herineanu** a fost chemat de Arhiepiscopul Hristos la cele veșnice. Jumătatea de veac, pusă în slujba lui Dumnezeu și a oamenilor, lasă în memoria celor pe care i-a slujit și în Cartea Vieții urme adânci și roade vrednice de răsplătă.

Părintele **protopop Teofil Herineanu**, s-a născut în urmă cu aproape 76 de ani, mai precis pe data de 17 iulie 1939, în Dej, ca primul copil al familiei Ana și Vasile Herineanu din Nușeni, jud. Bistrița-Năsăud.

La absolvirea Institutului Teologic de Grad Universitar din Sibiu, în iunie 1962, vreme de trei ani a fost angajatul Centrului Eparhial.

După căsătoria cu tânăra și frumoasa profesoară **Mărioara Nedelea** din Beclean, și hirotonirea întru diacon și preot, în 27 respectiv 28 noiembrie 1965, a fost numit cu data de 1 ianuarie 1966 preot-paroh la parohia Dej III, parohie nou înființată din două cartiere marginase: *Valea Codorului* și *Ville Dejului*, foste filii ale celor două parohii din Dej. Vreme de 9 ani, cu râvna și entuziasmul tineretii, cu răbdare, cu dăruire și dragoste pentru preoție și pentru credincioșii încredințați spre păstorie, a desfășurat o consistentă activitate pastoral-misionară de formare a celor două mici comunități ca parohie unitară, precum și o rodnică activitate administrativ-gospodărească. În *Valea Codorului* s-a terminat de construit biserică parohială, s-a pictat și s-a înzestrat cu toate cele necesare și a

fost sfințită în ziua de 17 octombrie 1971, de către vrednicul de pomenire Arhiepiscopul Teofil Herineanu. În **Viile Dejului**, s-a cumpărat o casă în care s-a amenajat o capelă, cu toate cele necesare pentru oficierea sfințelor slujbe și care a fost cel dintâi altar al comunității ortodoxe din acest cartier în care s-a slujit până în anul 1991. Tot în vremea păstoririi lui s-a cumpărat și terenul pe care s-a amplasat actuala biserică parohială din Viile Dejului.

Cea de-a doua etapă a preoției și ultima, a desfășurat-o la **parohia Dej I**, la care a fost transferat începând cu data de 1 mai 1975. Timp de 40 de ani s-a dăruit preoției și credincioșilor din municipiul Dej cu toata ființa lui. Face parte din categoria preoților pentru care preoția și îndatorirea preoțească a fost mai presus de toate. Credincioșii, dar și preoții din protopopiatul Dej, au putut constata acest adevăr.

Începând cu data de **1 martie 1978**, a fost promovat în responsabilitatea de **protopop al protopopiatului Dej**, urmându-i în funcție venerabilului protopop Dumitru Purdea – retras la pensie. În cei aproape 37 de ani de protopopiat, mai precis până la 31 decembrie 2014, când s-a retras la pensie, a desfășurat o pilduitoare activitate administrativ-gospodărească, de îndrumare și control, amprentată nu numai de respectarea legilor și regulamentelor administrației bisericești, ci și de foarte multă omenie, frățietate, răbdare și stăruință în a ajuta și îndrepta, după caz. Pe preoții din aria protopopiatului nu i-a considerat și nu i-a tratat niciodată ca subalterni, ci colegi de slujire preoțească, mai în vârstă sau mai tineri. De aceea a avut mereu deschisă nu numai ușa biroului, ci și pe cea a sufletului. Cunoștea în amănunt fiecare parohie și filie, pe fiecare preot și familia lui, cu bucuriile și necazurile fiecăruia. Îi păsa de greutățile tuturor și era fericit pentru realizările lor, fie personale, fie parohiale. În relația lui cu administrația Centrului Eparhial a cultivat prietenia, colegialitatea și respectul pentru fiecare în parte, precum și răspunderea promptă, completă și corectă la toate solicitările de serviciu. Față de Chiriarii său, toată viața lui, a avut nu numai atitudinea respectuoasă convenită întâistătorului eparhiei ci și afecțiune duhovnicească și prețuire sinceră.

Pentru toate acestea și altele asemenea lor, a fost prețuit, respectat și iubit de preoți, de credincioși, de autoritățile bisericești și civile și nu în ultimul rând de Chiriarii său. De aceea s-a și învrednicit de toate distincțiile bisericești pe care le poate primi un preot de mir: *iconom* (1971), *iconom stavrofor* (1982) și *crucea patriarhală* (1995).

În îndelungata sa activitate preoțească și protopopească, părintele Teofil a fost ajutat, susținut și adeseori înțelept sfătuit de preo-

teasa Mărioara Herineanu, pe care în urmă cu 11 ani, în ziua de 14 februarie, tot într-o sâmbătă și tot de aici din fața sfântului Altar, o conduceam pe ultimul ei drum. Acum îl așteaptă sus în deal, în popasul lor, pe calea spre veșnicie. Vor face drumul împreună.

Cei 48 de ani de activitate ai părintelui Teofil Herineanu lasă pagini luminoase în istoria parohiei Dej I și a protopopiatului Dej. În plan parohial rămâne o biserică, transformată într-o adevărată Catedrală a Dejului prin lucrările de extindere, prin pictură și dotări, o monografie a bisericii, tipărită în Editura Renașterea, în anul 2002, și o frumoasă comunitate parohială de credincioși buni și vrednici și atașați Bisericii, lăsați în grija parohului lor părintele Gavril Chirilă. În plan protopopes, rămâne un protopopiat cu 53 de parohii, bine structurat și organizat, cu un sediu modern nou, construit și dotat cu toate cele necesare și cu preoți merituoși și cu un protopop nou și tânăr în persoana părintelui Ioan Bufta. Mai lasă și o monografie a protopopiatului, alcătuită împreună cu profesorul Augustin Pădurean și tipărită în Editura Renașterea în anul 2010.

În plan familial rămân alte două pagini luminoase, adică cei doi fii: **Lucian** cu soția Dana și fiul lor Mihai și **Teofil** - preotul cu soția Amalia și copiii lor: Ana și David.

Pentru toate cele de mai sus cred că părintele protopop Teofil Herineanu poate repeta spusele Sfântului Apostol Pavel: „*Lupta cea bună am luptat, călătoria mi-am împlinit-o, credința am păzit-o. De acum mi s-a gătit cununa dreptății, pe care în Ziua aceea mi-o va da Domnul, dreptul Judecător și nu numai mie, ci și tuturor celor ce l-am iubit arătarea*” (II Timotei 4, 7-8).

Slujba înmormântării a avut loc în ziua de 7 februarie 2015, în biserica „*Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil*” a parohiei Dej I și a fost oficiată de către **Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei**, împreună cu **Preasfințitul Părinte Petroniu** - Episcopul Sălajului, înconjurați de un sobor de peste 70 de preoți în prezența unui impresionant număr de credincioși și a autorităților locale.

La sfârșitul slujbei Prohodului, Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit ANDREI a rostit cuvânt de învățătură și mângâiere. Activitatea și reperiile biografice ale celui repausat au fost prezentate de semnatarul acestor rânduri.

În încheiere, după rânduială, un creștinesc și binecuvântat rămas bun, pentru familie, pentru rudeni, pentru prieteni, pentru preoți și credincioși și pentru toți cei ce îl însoțim cu rugăciunea pe drumul spre cer spunând: „*Tu ai preamărit viața lui pe pământ și ieșirea vieții lui fă-o ca o intrare între dreptii Tăi cei sfinți și numără sufletul lui cu toți care din veac au bineplăcut Ție*”.

Un prieten al Ortodoxiei – Monseniorul Dr. ALBERT RAUCH (1933-2015)

Pr. Vasile Stanciu

Da 10 ianuarie 2015 a trecut la Domnul Monseniorul Dr. Albert Rauch, directorul Institutului pentru Bisericele Orientale din Regensburg. Vestea plecării sale neașteptate din lumea aceasta ne-a întristat pe toți cei ce l-am cunoscut și conștientizăm că plecarea sa dintre noi reprezintă o mare pierdere, irecuperabilă, nu doar pentru Biserica pe care a slujit-o cu dăruire toată

viața, ci și pentru întreaga Biserică Ortodoxă, dar în chip special pentru Ortodoxia românească.

Monseniorul Albert Rauch s-a născut la 10 septembrie 1933, în localitatea Pfaffenberg, zona Niederbayern, ca al 6-lea copil al familiei Franz și Tereza Rauch. În anul 1944 se înscrie la Seminarul Episcopal din Obermunster, iar apoi la Seminarul Umanist din Regensburg. În perioada 1952-1961 studiază teologia la Universitatea Gregoriană și la Institutul Oriental papal din Roma. Își va lua doctoratul cu lucrarea *Întruparea lui Dumnezeu din Fececiara Maria în lucrarea de mântuire a Preasfintei Treimi la Sfântul*

Chiril al Alexandriei (Die Menschwerdung Gottes aus Maria im Heilswerk der Heiligsten Dreifaltigkeit beim Hl. Cyrill von Alexandrien). Prin această lucrare va cunoaște în detaliu spiritualitatea și gândirea teologică răsăriteană, care-l va apropia de Ortodoxie.

La 10 oct. 1958 va fi hirotonit preot la Roma, va active pentru puțin timp în dieceza din Regensburg și se va reîntoarce la Roma până în anul 1966. Rămâne în conștiința Bisericii ca cel ce a fondat Ostkirchliches Institut la Regensburg, institut destinat studiului limbii germane și teologiei doar pentru bursieri ce aparțineau Bisericilor Ortodoxe din întreaga lume, dar în mod deosebit al celor din estul Europei: România, Serbia, Bulgaria, Rusia, Ucraina, Grecia, și bursierilor aparținători ai Bisericilor vechi-orientale din India, Etiopia, ș.a.

Institutul oferea posibilitatea de a studia limba germană, ca apoi studenții să poată urma cursuri de teologie la Universitatea din Regensburg. A fost singurul institut din lume patronat de Bischofskonferenz aus Deutschland, la care studiau doar studenți ai Bisericilor Ortodoxe Orientale. Acest institut cunoscut și sub sigla OKI, deschidea perspectiva cunoașterii mai aprofundate a Ortodoxiei ecumenice nu doar prin prisma doctrinei, ci mai ales a cunoașterii directe în actul liturgic și în comuniunea creată prin locuirea împreună sub același acoperiș. Acolo puteai să legi prietenii trainice cu ortodocși ai altor Biserici, să slujești cu ei, să cânti împreună la sfințele slujbe, să împrumuți din bogăția liturgică a celui lalt și așa să-l iubești și să-l respecti mai mult. La OKI s-au creat toate condițiile de infrastructură pentru a nu resimți prea mult departele de acasă, de cei dragi, de Biserica de acasă. OKI era pentru noi ACASĂ.

Monseniorul Dr. Albert Rauch a organizat la Regensburg o serie de simpozioane de teologie și de ecumenism la care au participat patriarhi, mitropoliți, teologi de seamă ai lumii ortodoxe, între care se numără Patriarhul Athenagora, un apropiat al părintelui Rauch, patriarhul Justinian Marina, Patriarhul Iustin, Patriarhul Teoctist, mitropolitul Antonie, Părintele Dumitru Stăniloae, PF Patriarh Daniel ca bursier al Institutului, ș.a.

Dacă înainte de 1989 numărul bursierilor din România era relativ mic, după 1990 numărul a crescut considerabil, ajungând ca până în anul 2010 să atingă cifra de 200 de bursieri doar din România.

Monseniorul Dr. Albert Rauch a vizitat România de peste 30 de ori, participând și aducând importante contribuții teologice la simpozioanele organizate la București, Alba Iulia, Sibiu, Oradea sau Cluj. La simpozionul din toamna anului trecut, dedicat Sfintei Euharistii și organizat de facultatea noastră, Monseniorul Dr. Albert Rauch s-a numărat printre participanții acestuia și a ținut o comunicare extrem de importantă. Pentru deosebirea sa contribuție la promovarea unui ecumenism spiritual al vieții și pentru ajutoarele materiale și spirituale oferite cu multă generozitate Bisericii noastre, Monseniorul Dr. Albert Rauch a fost distins cu numeroase titluri universitare și bisericești, și i-au fost dedicate volume, studii și articole de către cei ce l-au cunoscut, apreciat și iubit.

Prin Părintele Rauch, eu personal, dar și mulți alții, am cunoscut Ortodoxia mai mult și am iubit-o mai mult. Părintele ne-a învățat printre altele cât de mult contează în lumea de azi respectul față de credința și Biserica celui lalt.

Îi suntem recunoscători pentru toată dragostea pe care a nutrit-o față de Ortodoxie și-L rugăm pe Bunul Dumnezeu să-L odihnească în corturile veșnice ale Sfinților, iar noi, toți cei ce l-am cunoscut, să-i păstrăm amintirea vie în rugăciunile noastre.

Slujba înmormântării a avut loc în data de 21 ianuarie în Domul din Regensburg și apoi în cimitirul bisericii parohiale Sfântul Mihail din Etterzhausen, la care au participat din partea Bisericii Ortodoxe Române IPS Andrei, Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului, și IPS Serafim Mitropolitul Germaniei, Europei Centrale și de Nord, iar din partea Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj subsemnatul și părintele lector dr. Mircea Oros, în calitate de foști bursieri ai Institutului din Regensburg.

PELERINAJ ÎN ȚARA SFÂNTĂ - ISRAEL

Sărbătoarea ÎNVIERII DOMNULUI la Ierusalim

(7 - 14 APRILIE 2015)

ZBOR din CLUJ-NAPOCA

Ziua I: Prezența pe Aeroportul Internațional Avram Iancu din Cluj-Napoca MARȚI 7 aprilie 2015 la ora 14.50 (OBLIGATORIU). Decolare MARȚI la ora 16.55 și sosire pe Aeroportul Ben Gurion, lângă Tel Aviv ora 19.30. Cazare și cină Hotel în TIBERIAS.

Ziua II, miercuri, 8 Aprilie: Mic dejun. Deplasare pe **Muntele Fericirilor** - închinare în Biserica ce amintește de Predica de pe munte a Domnului Hristos. Vizitarea ruinelor orașului **Capernaum**, orașul cel mai iubit de Mântuitorul Iisus Hristos, unde a făcut cele mai multe minuni; vizitarea ruinelor Sinagogii și a casei unde a fost vindecată soacra Sf. Petru, închinare în Biserica Ortodoxă din Capernaum, **Tabgha** - Biserica ce amintește de minunea înmulțirii pâinilor și peștilor (hrănirea a 5.000 de oameni cu 5 pâini și 2 pești), **Biserica Sf. Petru, Râul Iordan** - Yardenit - locul amenajat pentru a intra în apa Iordanului. Cazare și cină hotel în Tiberias.

Ziua III, joi 9 aprilie: Mic dejun. Deplasare la **Muntele Tabor** - închinare în Biserica Ortodoxă "Schimbarea la Față" (locul Schimbării la Față a Domnului, Icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului). **Nazareth** - închinare în Biserica Ortodoxă Sf. Gavriil (cu Izvorul Sfintei Fecioare Maria) și în Biserica Romano - Catholică Buna Vestire ridicată pe locul unde a fost casa Sfintei Familii. Deplasare spre **Mănăstirea Sf. Gherasim** de pe malul Râului Iordan. **Orașul Ierihon** - închinare în **Mănăstirea ortodoxă greacă „Dudul lui Zaheu” și Așezământul Românesc de la Ierihon**. Cazare și cină hotel în Betleem.

Ziua IV, vineri, 10 aprilie: Mic dejun. Deplasare către **Hozeva - Mănăstirea Sf. Gheorghe** (închinare la moaștele Sf. Ioan Iacob Românul). **Bethleem** - ne vom închina în **Biserica Ortodoxă a Nașterii Domnului** (ce adăpostește Peștera în care s-a născut Domnul Iisus Hristos), **Grota Laptelui**. Închinare la **Biserica din Câmpul Păstorilor**. Deplasare în pustiul Iudeii la **Mănăstirea Sf. Sava** (închinare la moaștele Sf. Sava) și **Mănăstirea Sf. Teodosie cu Peștera Magilor** în care se află mormintele Sf. Teodosie, Sf. Sofia - mama Sf. Sava, Sf. Evloghia - mama Sf. Teodosie, Sf. Teodota - mama Sf. Cosma și Damian. Cazare și cină hotel în Bethleem.

Ziua V, sâmbătă, 11 aprilie: Mic dejun. Deplasare la **Ierusalim**, pe **Muntele Măslinilor**, unde ne vom închina la următoarele locuri sfinte: **Mănăstirea Ortodoxă a Înălțării Domnului, Mănăstirea Pater Noster** (Tatăl nostru), **Mănăstirea „Dominus Flevit”** („Domnul a plâns”), **Grădina Ghetsimani cu Biserica Nașterii** (ridicată pe locul în care Mântuitorul s-a rugat înainte de a fi prins), **Biserica ce adăpostește Mormântul Maicii Domnului**. Cazare și cină hotel în Bethleem.

Ziua VI, duminică, 12 aprilie: Mic dejun. **Trezire matinală pentru participarea la ceremonia Venirii Sfintei Lumini în Biserica Sfântului Mormânt**. Ora 03:00 (opțional) deplasare cu autocarul la una din Porțile Cetății Sfinte pentru a încerca intrarea în incinta Cetății și în apropierea Sf. Mormânt (datorită numărului mare de pelerini, NU se garantează accesul în zona Sfintei Biserici). Program liber în zona Cetății Sfinte. Ora 15:00 - După venirea Sfintei Lumini, întâlnire la Poarta Jaffa pentru deplasare pe **Muntele Sionului**, la **Biserica Adormirii Maicii Domnului și Foișorul „Cina cea de Taină” și mormântul marelui rege David**. Vizită la zidul Plângerii. Cină și cazare la hotel de 4* în Betleem. Ora 23:30 (Opțional) - Participarea la Sfânta Liturghie de Paște de la miezul nopții la Biserica Românească din Ierusalim. Cazare și cină hotel în Bethleem.

parea la Sfânta Liturghie de Paște de la miezul nopții la Biserica Românească din Ierusalim. Cazare și cină hotel în Bethleem.

Ziua VII, luni, 13 aprilie: Mic dejun. Intrăm în Cetatea Ierusalimului pe poarta Sf. Ștefan și ne închinăm în Biserica ridicată deasupra casei în care s-a născut Sf. Fecioară Maria, în Cetatea Antonia. Parcurgem **Via Dolorosa (Drumul Crucii)**, cu cele 14 opriri ale Mântuitorului Iisus Hristos, ajungând la **Biserica Sf. Înviere** (închinare la toate locurile sfinte: **Golgota, Piatra Ungerii, Mormântul Domnului Hristos, locul unde s-a aflat Sf. Cruce**). Cazare și cină hotel în Bethleem.

Ziua VIII, marți, 14 aprilie: Mic dejun. Deplasare la **Ein Karem** - ne vom închina în Biserica Nașterii Sf. Ioan Botezătorul (ridicată pe locul nașterii Sf. Ioan) și **Izvorul Sfintei Fecioare Maria**. **Grădinile suspendate de la HAI-FA, Muntele Carmel cu Mănăstirea Carmelită și Pestera**

unde a viețuit Sf. Prooroc Ilie Tesviteanul, LIDA - Biserica Ortodoxă cu mormântul Sf. Mare Mucenic GHEORGHE. Deplasare spre Aeroportul Ben Gurion. Decolare la ora 20:50, sosire Cluj - Napoca ora 23:55, cursa Wizz Air.

Preț: 750 Euro

Prețul include:

- Bilete de avion Cluj-Napoca - Tel-Aviv și Tel-Aviv-Cluj-Napoca;

- Taxe de aeroport;

- Asistență în aeroport la sosire și plecare;

- Primire și transfer de la și la aeroport la sosire și plecare în Israel;

- 7 nopți cazare la hotel în Tiberias (2 nopți), Betleem (5 nopți) - categoria hotelurilor este cea oficială pentru Israel și Palestina

- 8 zile demi-pensiune (mic dejun și cină - bufet suedez);

- Taxa de intrare la obiectivele religioase și turistice din program (Capernaum, Ierihon, Betleem, Grădina Ghetzmani și taxi pentru Muntele Tabor și la Sfântul Sava);

- Autocar 3* pentru transport în Israel pe toată durata programului;

- Ghid evreu de naționalitate română în Israel;

- Preot însoțitor pentru grup;

Bagaje: bagajul de cală (1 buc.) max. 32 kg/pers., bagajul de mână max. 10 kg/pers. (fără lichide, cosmetice, obiecte tăioase sau ascuțite), dimensiunea bagajului de mână nu trebuie să depășească 56x45x25 CM.

Pretul nu include:

- Tips-uri (30 €) - (se achită în Israel - obligatoriu); - Asigurarea medicală de sănătate 37 de lei indiferent de vârstă (OBLIGATORIE).

Acte necesare:

- Pașaport valabil încă 6 luni de la data plecării

Nota:

- În funcție de măsurile de securitate, programul poate fi modificat, ca ordine de desfășurare, sau înlocui unele obiective și hoteluri.

PELERINAJ ÎN GRECIA

SĂRBĂTOAREA SF. EFREM CEL NOU

(30 aprilie - 9 mai 2015)

ZIUA 1: 30 aprilie (joi)

Cluj-Napoca (prezența la ora 10.30 iar plecarea la ora 11.00 din fața Catedralei Ortodoxe din Cluj-Napoca) - Alba Iulia - București - Giurgiu - Russe;

ZIUA 2: 1 mai (vineri)

Thesalonik - Biserica Mitropolitană cu moaștele Sfântului Ierarh Grigorie Palama Arhiepiscopul Tesalonicului - Biserica Mitropolitană cu moaștele Sfântului Dimitrie Izvorătorul de Mir, Biserica Sfânta Sofia (moaștele Sf. Vasile Milostivul), Biserica Sf. Teodora (moaștele Sf. Teodora și a Sf. David Tesalonicianul). Cazare și cină la Paralia Katerini.

ZIUA 3: 2 mai (sâmbătă)

Mic dejun. Biserica Sf. Cuv. Paraschevi de pe valea Tembi - Complexul Monastic de la Meteora; Cazare și cină la Kalambaka.

ZIUA 4: 3 mai (duminică)

Mic dejun. Mănăstirea Kato Xenia (Brâul Maicii Domnului) - Insula Evia (moaștele Sf. Ioan Rusu). Cazare și cină la Atena;

ZIUA 5: 4 mai (luni)

Mic dejun. Insula Eghina (moaștele Sf. Nectarie Taumaturgul) - Mănăstirea Buna - Vestire (Slujba de Priveghere la moaștele Sf. Mc. Efrem cel Nou). Cazare și cină în zona Nea Makri;

ZIUA 6: 5 mai (marți)

Mic dejun. Participare la Sfânta Liturghie și la procesiunea în cinstea SFÂNTULUI MUCENIC EFREM CEL NOU. Cazare și cină la Atena

ZIUA 7: 6 mai (miercuri)

Mic dejun. Mănăstirea Sfântului Patapie (moaștele Cuviosului Patapie Tămăduitorul și moaștele Sfintei Ipomoni) - Canalul Corint - Patras (moaștele Sf. Apostol Andrei ocrotitorul României). Cazare și cină la Atena.

ZIUA 8: 7 mai (joi)

Mic dejun. Atena - Mănăstirea Sf. Dionisie Olimpi-anul. Cazare și cină la Paralia Katerini;

ZIUA 9: 8 mai (vineri)

Mic dejun. Paralia Katerini - București - Alba Iulia - Cluj-Napoca (9 mai 2015 - sâmbătă dimineața)

Preț: 395 Euro*

Prețul include:

Transport cu autocar clasificat 3*

7 cazări la hotel 3*

Demi-pensiune (mic-dejun și cină)

Ghidaj și asistență religioasă

Prețul nu include:

Asigurarea medicală 37 de lei indiferent de vârstă
Intrarea la obiective turistice (9 Euro TOTAL)
Ferry-boat Insulele Evia, Insula Eghina (25 Euro TOTAL)

* Preț valabil pentru un grup de minim 35 persoane

Înscrieri, detalii și informații suplimentare puteți obține la:

Centrul de Pelerinaje Renașterea, Piața Avram Iancu 2., Cluj-Napoca

DI. Cristian Moldovan. Tel: 0723-583822; 0264-431020;

e-mail: pelerinaje@mitropolia-clujului.ro

sau moldovandumitru@yahoo.com.

**IPS ANDREI
MITROPOLITUL CLUJULUI, MARAMUREȘULUI ȘI
SĂLAJULUI**

În fiecare **luni**, între orele 8.00 și 10.00, conduce ședința Consiliului Permanenței Eparhiale.

În fiecare **miercuri** și **vineri**, între orele 8.00 și 10.00, predă cursul de Spiritualitate pentru studenții din anii III și IV de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

În fiecare **miercuri**, între orele 20.30 și 21.00, realizează emisiunea „Cuvântul Ierarhului – spiritualitate creștină pe unde hertziene”, pentru postul de radio „Re-nașterea”.

În fiecare **miercuri** și **vineri**, între orele 10.00 și 15.00, acordă audiențe clerului și credincioșilor.

În fiecare **sâmbătă**, între orele 8.00 și 10.00, predă cursul de Spiritualitate pentru masteranzii Facultății de Teologie din Cluj-Napoca.

Ianuarie 2015

1 ianuarie (Anul Nou): La ora 0.00, în Catedrala Mitropolitană, oficiază slujba Te-Deum, cu prilejul intrării în noul an. Rostește un cuvânt de învățătură.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește într-un diacon pe tânărul Marian Alin Bulbuc.

Primește la reședință un mare grup de colindători din întreaga Mitropolie.

Slujește Vecernia și rostește un cuvânt de învățătură în Catedrala Mitropolitană.

2 ianuarie: În biserica din localitatea Chiochiș, protopopiatul Beclean, oficiază Taina Sfântului Botez pentru prunca Maria Dimitria, fiica părintelui paroh Ioan Mihai Pop. Rostește un cuvânt de învățătură.

În biserica din localitatea Matei, protopopiatul Beclean, oficiază Taina Sfântului Botez pentru prunca Irina Parascheva, fiica părintelui paroh Sergiu Balint. Rostește un cuvânt de învățătură.

3 ianuarie: În biserica din localitatea Maia, protopopiatul Dej, oficiază Taina Sfântului Botez pentru pruncul Damian Nectarie, fiul părintelui paroh Rareș Cojan. Rostește un cuvânt de învățătură.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie și slujește la Litie. Hirotonește într-un duhovnic pe ieromonahul Maxim Morariu de la Mănăstirea Salva, protopopiatul Năsăud.

4 ianuarie: Oficiază slujba de sfințire a Bisericii „Sfântul Mare Mucenic Gheorghe”, din cartierul clujean Grigorescu. Slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește într-un preot pe diaconul Marian Alin Bulbuc, pe seama parohiei Galații Bistriței, protopopiatul Bistrița și diacon pe tânărul Florin Mereu. Din partea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, conferă părintelui paroh, protopopul Dragoș Gheorghe Braica, Ordinul „Sfinții Martiri Brâncoveni”. Acordă distincția „Crucea Transilvană” d-lui Prof. Univ. Dr. Vasile Păcuraru și d-lui Ing. Liviu Potra. Este însoțit de PC Pr. Iustin Tira, vicarul administrativ al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului și de domnul Valentin Vesa, secretarul eparhial.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

5 ianuarie: În Catedrala Mitropolitană, asistă la Pavecernița Mare, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

În sala „Piramida” a Casei Universitarilor, participă la lansarea volumului „Istoria ca datorie – omagiu, editat cu prilejul împlinirii a 60 ani de viață de către Acad. Ioan Aurel Pop, rectorul UBB”. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

6 ianuarie (Botezul Domnului): În Catedrala Mitropolitană, oficiază Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește într-un preot pe diaconul Florin Mereu, pe seama parohiei Rogojel, protopopiatul Huedin și diacon, pe tânărul Vasile Sandu Pugna.

În fața Catedralei Mitropolitane, pe un podium special amenajat, săvârșește slujba „Aghiasmei celei Mari” și rostește un cuvânt duhovnicesc.

7 ianuarie (Sfântul Ioan Botezătorul): Oficiază Sfânta Liturghie în Biserica „Sfântul Ierarh Nectarie” din Dej. Rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește într-un iconom stavrofor pe părintele paroh Ioan Bufta, noul protopop al Dejului. Este însoțit de PC Pr. Cristian Baciu, consilierul bisericesc al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

8 ianuarie: Face o vizită în protopopiatele Bistrița și Năsăud. Vizitează parohiile Prundu Bârgăului (parohi: Pr. Vasile Turc și Pr. Ioan Jauca), Maieru (paroh: Pr. Dan Ci-maș), Sângeorz-Băi I (paroh: Pr. Dacian Șanta).

La sediul protopopiatului Beclean se întâlnește cu PC Pr. Protopop Doru Zinveliu, în vederea rezolvării unor probleme administrative. Este însoțit de domnul Sorin Călea, consilierul economic al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

9 ianuarie: În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Acatistul Bunei Vestiri și rostește un cuvânt de învățătură.

10 ianuarie: În biserica din localitatea Vad, protopopiatul Dej, oficiază Taina Sfântului Botez pentru prunca Antonia, fiica părintelui paroh Romeo Mureșan. Rostește un cuvânt de învățătură.

Înaltpreasfințitul Arhiepiscop și Mitropolit Andrei în timpul Sfintei Liturghii, Parohia Rebra, 25 ianuarie, 2015.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie și slujește la Litie. Hirotonește într-un duhovnic pe părintele Adrian Bejan de la parohia Branștea.

11 ianuarie: Săvârșește Sfânta Liturghie în biserica din localitatea Gârbău (paroh: Pr. Ioan Bodea), protopopiatul Huedin. Rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește într-un preot pe diaconul Vasile Sandu Pugna, pe seama parohiei Petea, protopopiatul Cluj I și diacon, pe tânărul Vlad Vasile Cuciovan. Este însoțit de PC Pr. Nicolae Buda, inspectorul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

12 ianuarie: Face o vizită pe șantierul căminului studențesc din incinta Campusului „Nicolae Ivan”. Este însoțit de domnul Sorin Călea, consilierul economic al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

13 ianuarie: În Biserica „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavril” din Dej, participă la festivitatea de instalare a PC Pr. Ioan Bufta în demnitatea de protopop al Dejului. Asistă la slujba de Te-Deum, hirotonește într-un protopop pe părintele Bufta și rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PC Pr. Iustin Tira, vicarul administrativ și PC Pr. Cristian Baciu, consilierul bisericesc al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

14 ianuarie: Oficiază o slujbă funebră la căpătâiul adormitei întru Domnul, Ana Stanciu. Rostește un cuvânt de mângâiere. Este însoțit de PC Pr. Bogdan Ivanov, consilierul cultural al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

15 ianuarie: La Facultatea de Teologie, participă la ședința Consiliului Profesorat.

La statuia lui Mihai Eminescu din fața Teatrului Național, participă la manifestările organizate cu prilejul Zilei Culturii Naționale. Cu prilejul împlinirii a 165 ani de la nașterea marelui poet, oficiază o slujbă de pomenire și rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PC Pr. Bogdan Ivanov, consilierul cultural al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, oficiază taina Sfântului Botez pentru pruncul Mihai Alexandru Gânj. Rostește un cuvânt de învățătură.

În curtea Diviziei a IV-a Gemina, participă la ceremonia de predare comenzii de către domnul General Adrian Tonia și preluarea acesteia de către domnul General Ioan Manci. Este însoțit de PC Pr. Liviu Vidican Manci, directorul Seminarului Teologic din Cluj-Napoca.

În sala de ședințe a Centrului Eparhial, prezidează comisia de organizare a Reuniunii Tinerilor Creștini Ortodocși din Europa.

16 ianuarie: În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Vecernia, Acatistul Bunei Vestiri și rostește un cuvânt de învățătură. Hirotonește într-un duhovnic pe părintele Marian Alin Bulbuc, de la parohia Galații Bistriței, protopopiatul Bistrița.

17 ianuarie: În biserica din localitatea Iclod, protopopiatul Gherla, oficiază taina Sfântului Botez pentru prunca Ecaterina, fiica părintelui paroh Claudiu Herinean. Rostește un cuvânt de învățătură.

La Mănăstirea Nicula, slujește Vecernia și Litia. Rostește un cuvânt de învățătură. Oficiază slujba Tunderii în monahism pentru secretarul eparhial, Valentin Vesa, devenit monahul Benedict. Este însoțit de PCuv. Arhim. Dumitru Cobzaru, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

18 ianuarie: În biserica din localitatea Nima (paroh: Pr. Ioan Costin), protopopiatul Dej, săvârșește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește într-un preot pe diaconul Vlad Vasile Cuciovan, pe seama parohiei Aluniș, protopopiatul Năsăud. Vizitează biserica monument istoric din localitate și biserica din Nima Cătun. Este însoțit de PC Pr. Iustin Tira, vicarul administrativ al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

19 ianuarie: În biserica din Șieuf, protopopiatul Bistrița, oficiază slujba înmormântării părintelui Zosin Simion Jula. Rostește un cuvânt de mângâiere. Este însoțit de PC Pr. Cristian Baciu, consilierul bisericesc al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

Participă la întâlnirea Asociației Foștilor Rectori ai Universităților Clujene.

20 – 22 ianuarie: Se deplasează la Regensburg și Etterzhausen (Germania), pentru a participa la funeraliile Pr. Dr. Albert Rauch. Este însoțit de PC Pr. Tudor Mudure, inspectorul eparhial pentru tineret din județul Bistrița-Năsăud.

23 ianuarie: Participă la emisiunea „Fără prejudecăți”, realizată la TVR Cluj.

24 ianuarie: Săvârșește Sfânta Liturghie în Catedrala Mitropolitană. Hirotonește într-un ierodiacon pe monahul Benedict, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

➤ Cu prilejul împlinirii a 156 ani de la Unirea Principatelor Române, la statuia lui Alexandru Ioan Cuza din Cluj-Napoca, participă la manifestările militare organizate cu acest prilej. Oficiază slujba Te-Deum și rostește un cuvânt duhovnicesc.

Primește la reședința eparhială autorității, preoți și credincioși, veniți să-l felicite cu prilejul zilei de naștere.

În Capela Seminarului Teologic, oficiază Taina Sfântului Botez pentru prunca Sofia Maria Lăpușan. Rostește un cuvânt de învățătură.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la slujba Vecerniei și rostește un cuvânt de învățătură.

25 ianuarie: În biserica din Rebra (paroh: Pr. Doru Plăian), protopopiatul Năsăud, săvârșește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Oficiază slujba parastasului pentru ctitorii și binefăcătorii sfântului locaș. Este însoțit de PCuv. Arhim. Dumitru Cobzaru, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

26 ianuarie: Face o vizită la Gimnaziul Ortodox. Îi binecuvintează pe elevi și verifică stadiul lucrărilor de pictură a paraclisului. Este însoțit de domnul Sorin Călea, consilierul economic al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului și de PC Pr. Liviu Vidican Mancu, directorul Seminarului Teologic.

În paraclisul Centrului Eparhial, hirotesește într-un duhovnic pe părintele Florin Mereu, de la parohia Rogojel, protopopiatul Huedin.

27 ianuarie: Face o vizită de lucru în protopopiatul Huedin. Vizitează Biserica „Sfânta Treime” din Huedin (paroh: Prot. Ciprian Taloș), filia Nearșova a parohiei Nădășu (paroh: Pr. Marian Văcariu) și parohia Măguri (paroh: Pr. Mihai Pânzaru).

La Mănăstirea „Sfântul Vasile cel Mare” de la Someșul Cald, săvârșește slujba de binecuvântare al noului corp de chilli.

28 ianuarie: Face o vizită pe șantierul căminului studențesc din incinta Campusului Teologic „Nicolae Ivan”.

29 ianuarie: La Facultatea de Teologie, participă la examenul de ocupare a postului de lector universitar la disciplina Vechiul Testament.

La Centrul Eparhial se întâlnește cu parlamentarii din județul Cluj.

La Facultatea de Teologie, participă la manifestările organizate cu prilejul hramului școlilor teologice. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

30 ianuarie (Sfinții Trei Ierarhi): Cu prilejul hramului școlilor teologice, în Catedrala Mitropolitană, săvârșește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește într-un ieromonah pe ierodiaconul Benedict Vesa, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, pe seama Catedralei Mitropolitane. Hirotesește într-un arhidiacon, pe diaconul Daniel Mocanu, profesor de muzică la Seminarul Teologic Ortodox din Cluj-Napoca.

31 ianuarie: În sala de ședințe a Centrului Eparhial, prezidează ședința Consiliului Eparhial.

În Aula „Nicolae Ivan” a centrului Eparhial, prezidează ședința Adunării Eparhiale a Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În sala mare a Muzeului Mitropoliei, participă la o seară în memoria Mitropolitului Bartolomeu. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

A consemnat, *Arhid. Claudiu Ioan Grama*

Activități ale Facultății clujene de Teologie Ortodoxă

(Ianuarie 2015)

Dacian But Căpușan

În cadrul unei ceremonii care a avut loc luni, 19 ianuarie 2015, Universitatea „Babeș-Bolyai” (UBB) a acordat o serie de premii și granturi pentru realizările diferitelor cadre universitare, în activității de cercetare științifică din anul 2014.

Premierea celor care fac performanță este o tradiție la Universitatea «Babeș-Bolyai». Premiile oferite în cadrul acestei gale au fost împărțite în trei secțiuni: Premiul pentru cercetare, creație artistică și performanță sportivă; Premiul de excelență didactică; Granturi pentru susținerea cercetării de excepție din UBB.

La cea de-a doua categorie, între personalitățile premiate s-a aflat și Înaltpreasfințitul Andrei, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului, profesor universitar doctor la Facultatea de Teologie Ortodoxă.

Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu, decanul Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca și Pr. lect. univ. dr. Mircea Oros au participat miercuri, 21 ianuarie 2015 la înmormântarea Monseniorului dr. Albert Rauch, întemeietorul și conducătorul Institutului pentru Bisericile Orientale de la Regensburg. Părintele, un mare iubitor al Ortodoxiei și al Bisericii Ortodoxe Române în special, a trecut la cele veșnice în ziua de 10 ianuarie a.c., la vârsta de 82 de ani.

Părintele Albert Rauch a făcut mai multe vizite în România și a fost în repetate rânduri oaspetele Facultății noastre.

Joi, 22 ianuarie 2015, sub egida Mitropoliei Clujului, Maramureșului și Sălajului și a Organizației Creștine „Agape. Prețuim Familia”, pr. prof. univ. dr. Stelian Tofană a susținut conferința cu tema: *Homosexualitatea: Ce ne spune Biblia*. Evenimentul face parte din proiectul „Conferințe pentru familii” al Organizației creștine „Agape”.

În viitor se dorește organizarea unor conferințe în mai multe orașe din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

Cu prilejul hramului Facultății de Teologie Ortodoxă, Sfinții Trei Ierarhi: Vasile cel Mare, Grigorie Teologul și Ioan Gură de Aur, la facultate s-au desfășurat o serie de activități culturale-științifice și liturgice:

În 28 ianuarie 2015 au avut loc lansări de carte:

- Pr. lect. univ. dr. Grigore Dinu Moș, *Ortodoxie și Occident. Problema influențelor eterodoxe în teologia ortodoxă*, Editura Renașterea, 2013;

- Dr. Paul Siladi, *Ortodoxia în Occident. 10 convertiri*, Editura Renașterea, 2014

- Lect. univ. dr. Nicolae Turcan, *Postmodernism și teologie apofatică. O apologie în fața gândirii slabe*, Editura Limes, 2014.

Au prezentat: Pr. prof. univ. dr. Ștefan Iloaie, Pr. prof. dr. Liviu Vidican-Mancu și editorii Pr. dr. Cătălin Pălimaru și Mircea Petean din partea editurilor Renașterea și Limes.

În data de 29 ianuarie 2015 a avut loc conferința: *Cerul satului în credințe, datini, obiceiuri și superstiții la români* - Prof. Gelu Furdui, etnolog, și sceneta: *Cântă și mergi mai departe*, la care și-au dat concursul studenți teologi și elevi seminariști, coordonați de Diac. prof. drd. Daniel Mocanu.

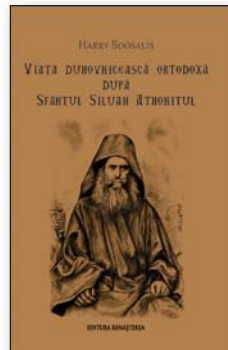
A participat și a vorbit IPS Arhiepiscop și Mitropolit ANDREI.

În data de 30 ianuarie 2015, la Catedrala Mitropolitană a fost oficiată *Sfânta Liturghie arhierescă*. A slujit IPS Arhiepiscop și Mitropolit ANDREI în sobor de preoți și diaconi, profesori ai Facultății de Teologie și ai Seminarului Teologic. Răspunsurile liturgice au fost date de corurile Facultății de Teologie Ortodoxă și Seminarului Teologic Liceal Ortodox din Cluj-Napoca.

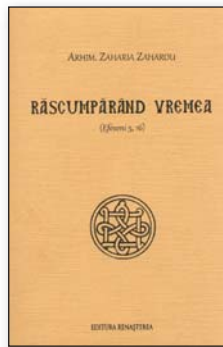
EDITURA RENAȘTEREA

OFERTE:

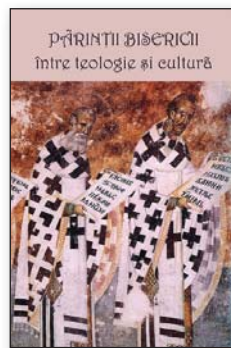
HARRY BOOSALIS, *Viața duhovnicească ortodoxă după Sfântul Siluan Athonitul*, Colecția: *Spiritualitate* nr. 9, 218 pag., format 135 X 200 mm, Preț: 29 lei

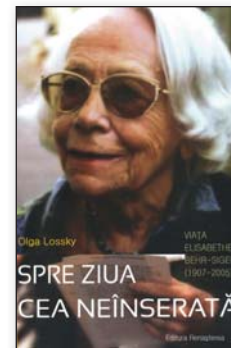
ARHIM. ZAHARIA ZAHAROU, *Răscumpărând vremea (Efeseni 5, 16). Cuvinte de mântuire către inimile iubitoare de Hristos, împărtășite la Cluj-Napoca, 5-7 iunie 2012*, 138 pag., format: 130x200 mm, Preț: 10 lei

PĂRINȚII BISERICII ÎNTRE TEOLOGIE ȘI CULTURĂ
Volum îngrijit de Pr. Catalin Palimaru, Colecția: "Restituiri", nr 3
493 pag., format: 110 X 180 mm, Preț: 22 lei

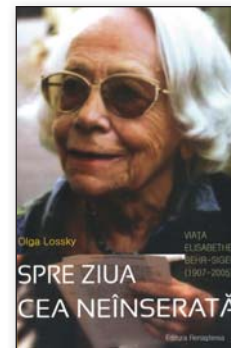
SE. IGNATIE BRIANCIANINOV, *Fărămiturile Ospățului*, Colecția *Spiritualitate* 8, 283 pag., format: 130x200 mm, Preț: 20 lei.

PAUL SILADI, *Ortodoxia în Occident. 10 convertiri*, Colecția: *Mari teologi ai sec. XX*, no. 4, 189 pag., format: 145x210 mm, Preț: 13 lei.

OLGA LOSSKY, *Spre ziua cea neînserată. Viața Elisabetei Behr-Sigel (1907-2005)*, Colecția: *Mari Teologie a XX 3*, 79 Pag., format: 127x200 mm, Preț: 5 Lei

COMITETUL DE REDACȚIE:

Președinte:
IPS Arhiepiscopul și Mitropolitul ANDREI ANDREICUȚ

Vicepreședinte:
PS Episcopul-vicar VASILE SOMEȘANUL

Membri:
Consilier cultural Pr. dr. Bogdan Ivanov, Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu, Pr. prof. dr. Liviu Vidican-Mancu

Director:
Pr. dr. Cătălin Pălimaru

RENAȘTEREA

Editura Renașterea * Piața Avram Iancu, 18
400117, Cluj-Napoca * Telefon / Fax 0264-59.96.49
Internet: www.renasterea-cluj.ro
E-mail: revista@renasterea-cluj.ro

CUI (CF) 4547095
IBAN: RO79RNCB0106026604400017 BCR Cluj (Revista RENAȘTEREA)
ISSN: 1223-4435

Redactor responsabil:

Pr. Florin-Cătălin Ghiț

Tehnoredactor: Pr. Eugen Mera

DIFFUZAREA:

Pr. Nicolae-Dragoș Kerekes

COLABORATORI PERMANENȚI:

Mircea-Gheorghe Abrudan, Mircea Gelu Buta, Dacian But Căpușan, Alexandru Dărăban, Cezar Login, Ierom. Maxim Morariu, Marcel Muntean, Alexandru Nemoianu, Protos. Simeon Pinteau, Pr. Dan Popovici, Aurel Sasu, Paul Siladi, Nicolae Turcan, Cezar Ungureanu, Ierom. Benedict Vesa

Foaie editată de Asociația Studenților Creștini Ortodocși Români, filiala Cluj-Napoca

Chipuri de privat: Părintele Teofil Părăian

Lavinia-Teodora Sabou

Ntotdeauna când era rugat să descrie imaginea călugărului autentic, Părintele Teofil Părăian sublinia faptul că trăsătura definitorie a acestuia trebuie să fie bucuria. De multe ori, când oamenii îl ascultau vorbind despre călugărie, aceștia conștientizau că au adevăratele celor spuse de părintele chiar în fața lor, în persoana sfinției sale, în care se regăseau și bucuria tinereții, și statornicia bătrâneții, și blândețea tatălui, și bunătatea omului firesc ce și-a închinat viața lui Dumnezeu.

„Un călugăr trebuie să fie un bătrân frumos, un bătrân îmbunătățit, un bătrân de care se bucură oamenii. De călugăr să te bucuri de la tinerețe până la bătrânețe. De când ești tânăr, dacă te faci călugăr, poți să fii frumos sufletește, să se bucure oamenii de existența ta cum se bucură de o floare, cum se bucură de o apă vie, cum se bucură de un peisaj frumos, de un răsărit de soare, de un apus de soare, cum se bucură oamenii de lucrurile frumoase din jurul lor.” (Arhim. Teofil, *Veniți de luați bucurie*, p. 45)

Itinerariu biografic

Părintele Arhimandrit Teofil Părăian (3 martie 1929 – 29 octombrie 2009) s-a născut într-o familie de țărani din satul Topârcea, județul Sibiu, primind la botez numele de Ioan. Născut fără vedere, urmează școala primară pentru nevăzători din Cluj-Napoca, continuând apoi cursurile la o școală de nevăzători la Timișoara și, până în 1948, la un liceu teoretic în același oraș. În această perioadă, îl cunoaște pe Părintele Arsenie Boca, cel care îl va îndruma în viața duhovnicească, sfătuiindu-l mai ales să practice rugăciunea inimii. Părintele Teofil spunea că mergea la școală cu rugăciunea pe buze și „aveam uneori atâta bucurie că aveam impresia că mă ridică cineva pe sus, că nu aș mai putea suporta mai multă bucurie” (Arhim. Teofil, *op.cit.*, p. 55).

Mai târziu, în 1996, îi va scrie unui fiu duhovnicesc că „În fața lui Dumnezeu, noi ca și acum, și în viitor, și în veșnicie, nu vom putea spune nimic mai important și mai esențial decât ceea ce spunem mereu: «Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine, păcătosul.»” (dintr-o scrisoare citită de Pr. Iustin Miron, stareț al Mănăstirii Oașa, la conferința *Părintele Teofil Părăian - Darul lui Dumnezeu pentru noi*).

Între 1948 – 1952, tânărul Ioan urmează cursurile Facultății de Teologie din Sibiu, în ciuda vocilor care îl descurajau zicându-i că, orb fiind, nu va putea fi niciodată preot. În anul 1953, hotărăște să intre în obștea Mănăstirii Brâncoveanu de la Sâmbăta de Sus, fiind călugărit după patru luni cu numele de Teofil („iubit de Dumnezeu”). După șapte ani, este hirotont diacon de către Mitropolitul Nicolae Colan, iar după 23 de ani de diaconie, este hirotont preot de către Mitropolitul Antonie Plămădeală, primind și binecuvântarea pentru a fi duhovnic. Hirotont protosinghel în anul 1986, Părintele Teofil primește numirea de arhimandrit în 1988. Începând cu anul 1992, părintele răspunde invitațiilor de a susține conferințe duhovnicești în câteva orașe din România, îndeosebi în perioada Postului Mare și a Postului Crăciunului. Acestea s-au constituit mai târziu sub forma unei moșteniri extrem de valoroase, concretizată în peste 40 de volume semnate de sfinția sa, înregistrări cu predici, conferințe și interviuri.

Darul lui Dumnezeu

Pentru Părintele Teofil, valoarea omului este neasemuită; acesta este chemat să aibă inimă de fiu față de Dumnezeu, inimă de mamă față de aproapele și inimă de judecător față de sine însuși. Părintele era foarte îngăduitor față de ceilalți, după cuvântul pe care-l auzise într-o convorbire a Părintelui Arsenie Boca cu un preot, la care fusese și el prezent: „Să fii înțelegător față de neputința omenească” (Arhim. Teofil, *op.cit.*, p. 54).

Cu toate acestea, față de sine nu era deloc îngăduitor. Părintele Iustin Miron, starețul Mănăstirii Oașa, unul dintre cei mai apropiați

ucenici ai Părintelui Teofil, vorbind despre duhovnicul său, ilustra această exigență a sa față de sine prin programul pe care părintele îl avea – deși rânduiala slujbelor începea, la Sâmbăta de Sus, la ora 6 dimineața, părintele se trezea la ora 3, își făcea pravila, învăța poezii, citea în Braille din Sfinții Părinți.

Deși avea o blândețe care-l determina pe Părintele Iustin să simtă că merge la el ca la Dumnezeu atunci când se spovedea, Părintele Teofil aștepta de la fiii săi duhovnicești să fie studenți exemplari („Așa trebuie să înveți cum ar fi Domnul Iisus Hristos în locul tău. Era foarte exigent cu școala. Ținea să fii bun în ceea ce ești, să fii om de treabă”, își amintește Părintele Iustin), să nu circule fără centură în mașină sau fără bilet în autobuz, pentru că, spunea el, „ce faci, te și face”. „Era foarte ordonat, foarte disciplinat Părintele Teofil, în tot!”, ținea la aceste reguli de conduită nu din rigiditate, ci „dintr-o conștiință superioară.” (Pr. Iustin Miron, *loc. cit.*). Este binecunoscut faptul că, la spovedanie, îi pune pe oameni să spună *Cuvine-se cu adevărat*; la problemele pe care Părintele Iustin își amintește că le aducea înaintea duhovnicului său, Părintele Teofil fie dădea soluții clare, fie zicea „Lasă, că ne ajută Dumnezeu”, asumându-și încercarea ucenicului, așa încât „găseam problemele rezolvate, până ajungeam acasă” (Pr. Iustin Miron, *loc. cit.*).

„Să înflorim și noi ca florile”

Deseori, vorbind despre sine, Părintele Teofil spunea că este un produs al prietenilor săi. Alteori, spunea că viața lui a fost ca o floare, dând acestei idei nu un sens de vanitate sau slavă deșartă, ci referindu-se la faptul că viața lui a curs într-un mod firesc. De altfel, omul însuși, dar și menirea sa, erau pentru Părintele Teofil asemănătoare florilor, zicea că „avem destinația aceasta de la Dumnezeu, să înfrumusețăm pământul. Să aducem ceva din cer pe pământ. Să înmulțim ceea ce este frumos. Să înflorim și noi ca florile”. (cuvinte extrase de Liga Studenților din Timișoara dintr-o conferință înregistrată).

Părintele avea față de aproapele o raportare de frate, dar mai cu seamă, o raportare de prieten; spunea adesea că și-a „programat toate prietenii pentru veșnicie”, căci „cei care se potrivesc în lumea aceasta se potrivesc și în lumea cealaltă” (Arhim. Teofil, *op.cit.*, 204).

Într-o scrisoare adresată Părintelui Ioan Gînscă, datată în 21 decembrie 2000, Părintele Teofil îi scria, manifestând o bucurie ce nu putea ieși la iveală decât dintr-o iubire fiică a iubirii lui Dumnezeu: „Cât privește un cadou, n-am ce să-ți ofer mai mult, decât «inima mea». Îți ofer inima, în care te port. Îți ofer inima, în care te cuprind și din care, odată intrat, nu mai poți ieși. [...] Eu te duc cu mine, mai întâi, în fața lui Dumnezeu și apoi pretutindeni unde îmi îndreptează Domnul pașii.” (Pr. Ioan Gînscă, *Îți ofer inima, în care te port*). Inima părintelui era lărgită de harul lui Dumnezeu, întotdeauna amintea, după cuvântul care ajunsese la sfinția sa din Athos, care „tare mult mi-a plăcut”, că „inima mea are intrări, dar ieșiri nu are.” (Arhim. Teofil, *op.cit.*, 22).

Bucuria și tinerețea neobosită îl apropiau de noi, tinerii

Timp de paisprezece ani, părintele a fost prezent în mijlocul fraților și al studenților ascoriști, în taberele organizate mai întâi la Poșaga (între anii 1995 – 2000), iar apoi la Oașa. Era foarte apropiat de tineri datorită bucuriei și veseliei firești care îl caracterizau, inspirându-i și oferind astfel un sens autentic creștinesc vieții tuturor celor cu care se întâlnea, căci o făcea cu toată dragostea. Părintele Iustin observă că acum, după mutarea la cer a Părintelui Teofil, în taberele a căror tradiție a continuat sub ocrotirea sfinției sale – *Tabăra națională studențească „Pr. Teofil Părăian”* –, numărul participanților a crescut considerabil (aproximativ 200 – 300 de studenți), așa încât are certitudinea că părintele este mai aproape din cer pe pământ decât a fost când era fizic în mijlocul lor. (Pr. Iustin Miron, *loc. cit.*).

Am ajuns și eu într-o astfel de tabără pe vremea când numărul participanților nu depășea 50 de tineri, în 2008. Eram foarte surprinsă de prezența părintelui, ne vorbea în fiecare zi, după Sfânta Liturghie și după vecernie. Ținea ochii închiși, capul ușor plecat și, zâmbind, ne spunea că pocăința se face cu bucurie, că Dumnezeu ne zâmbește, și noi, la rândul nostru, trebuie să îi zâmbim. Așa ceva eu nu mai auzisem niciodată. Cum să îi zâmbesc lui Dumnezeu? Mi se părea că e prea departe Dumnezeu, cum să străbată zâmbetul peste atâția nori până la El? După o săptămână în preajma părintelui, zâmbetul sfinției sale ne-a convins, eram încredințată că așa trebuie să fie, că e

firesc să-l zâmbim lui Dumnezeu. Părintele Teofil ni-l făcuse cunoscut pe Dumnezeu personal din viețile noastre, ale fiecăruia dintre noi; nu știu cum se făcea, dar eram toți bucuroși... Părea un paradox, noi, tinerii, ne molipsiserăm de la bucuria părintelui.

Pe lângă cuvântări, părintele și spovedea. Eu nu eram studentă încă, aveam acasă, nu de foarte mult timp, un duhovnic. Și nu voiam să mă spovedesc, auzisem că nu e bine să te spovedești la alți preoți. Însă, au insistat ceilalți să profit, să-l exploatez cât mai mult posibil. Aceștia, fiind mai mari, știau cu ce părinte avem de-a face, eu doar intuiam necutezător și mă minunam de el. Îmi amintesc cu ciudă pentru naivitatea mea de atunci că am intrat totuși să vorbesc cu părintele. I-am zis că nu vreau să mă spovedesc, că am duhovnic. M-a întrebat cine e duhovnicul meu, de unde sunt, așa am ajuns să-i spun că nu sunt studentă. M-a întrebat ce caut atunci, elevă fiind, într-o tabără de studenți. Îmi era foarte rușine, nu am știut ce să răspund, nu-mi amintesc ce i-am zis. Nu știam nici ce să-l întreb, nu-mi iscodisem problemele existențiale. Mereu îmi vine să râd când îmi amintesc ce întrebare i-am pus, totuși: „Părinte, ce-nseamnă frica de Dumnezeu?”. Mi-a zis „Dragă, frica de Dumnezeu este să-L iubești pe Dumnezeu și să-L păzești poruncile”. Mai scurt decât mă așteptasem. M-a pus să zic *Cuvine-se cu adevărat* și m-am văzut ieșită. Dacă eram cu mintea mai deschisă, l-aș fi întrebat... Câte nu l-aș fi întrebat?

„Se bucura de Dumnezeu prin toate”

Părintele Teofil avea o bucurie molipsitoare și o încredere neclinită în Dumnezeu. La conferințele la care mergea, era mereu întrebat dacă crede că se va mântui. Răspunsul părintelui era smințitor pentru unii, dătător de nădejde pentru alții: „«Sunt 100%» Și atunci eram și eu 50%” (Pr. Iustin Miron, *loc. cit.*). Această siguranță venea din credința că Dumnezeu nu are pe nimeni pierdut, că fiecare om își are rezervat locul său în veșnicie, pe care nimeni altcineva nu îl poate înlocui, un loc pe care suntem chemați să-l ocupăm prin asalt, voință și strădanie. Un alt aspect semnificativ, în viața Părintelui Teofil, era natura relației sale cu Dumnezeu. De pildă, părintele făcea excepție de la regula rugăciunii fără alte gânduri; el primea la rugăciune gândurile bune, dacă „îi venea să zică o poezie, i-o zicea lui Dumnezeu și dup-aia întreba: «Doamne, așa-i că-i fain?». Se bucura din toate [...] Dar bucuria îi venea din bucuria lui Dumnezeu. Se bucura de Dumnezeu prin toate... De Dumnezeu din viața lui!” (Pr. Iustin Miron, *loc. cit.*).

Ca pelerin la Mănăstirea Brâncoveanu, la Sâmbăta de Sus, oricine poate intra în chilia Părintelui Teofil – aceasta inspiră ordine, simplitate, firesc, sfințenie; acolo, un părinte din obște, apropiat al Părintelui Teofil, îndeamnă credincioșii să i se adreseze părintelui și-i învață cum să se roage unui sfânt necanonizat: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, odihnește pe adormitul robul tău, Părintele Teofil!”, iar apoi, „Părinte Teofil, dacă ai trecut înaintea lui Dumnezeu, roagă-te pentru mine, păcătosul!”

„Să am ca munte înalt inima curățită de patimi”

Părintele Teofil era un om înzestrat cu o bucurie dată de viața plină de Dumnezeu, de împlinirea de a fi avut totul, pentru că, așa cum zicea în tabere, a avut totul pentru că nu și-a dorit ce nu s-a putut. A slujit Mântuitorului în mănăstirea sa și în toate locurile în care l-a trimis Dumnezeu ca mărturisitor al lui Hristos, „Bucuria cea veșnică” (*Canonul Învierii*), și, așa cum îi scria Părintelui Iustin în 1996, a făcut-o „cu toată bucuria și cu toată nădejdea”, căci, spunea părintele, „important este să am ca munte înalt inima curățită de patimi, pentru că a zis Domnul Hristos «Ferițiți cei curați cu inima, că aceia vor vedea pe Dumnezeu»”. Și, deși n-a avut ochi de lut care să poată pătrunde lumina cea din fiecare zi, Dumnezeu i-a dăruit ochi duhovnicești cu care s-a împărtășit de Lumina cea necreată, cea de necuprins cu alți ochi decât cei ai inimii curate. Dacă intuiția acestei vederi a părintelui nu-mi era așa de slabă atunci când eram elevă, poate aș fi avut îndrăzneala să-l întreb ce l-aș întreba acum... Dacă a văzut munți mutați din loc prin credință și dacă l-a văzut vreodată pe Dumnezeu zâmbindu-i. Cu siguranță le-a văzut pe amândouă, dar sunt curioasă cum ar răspunde părintele Teofil.

La zece ani de tabere pentru copii și adolescenți, o frumoasă întâlnire pentru voluntarii din ASCOR

Lorena-Anca Sacaliș

Anul 2014 a venit în ASCOR, după 10 ani de activitate, cu alte șase tabere de vară și de iarnă pentru copii și adolescenți, la care au participat peste 425 de școlari cu vârste cuprinse între 7 și 18 ani. Pentru a asigura bunul mers al activităților propuse în program, a fost necesară prezența a aproximativ 50 de voluntari, membri ai Asociațiilor ASCOR (Asociația Studenților Creștini Ortodocși din România) și ATCOR (Asociația Tinerilor Creștini Ortodocși din România) Cluj-Napoca.

Pentru că nu este faptă fără răsplată, la fel ca în anii anteriori, zece participanți ai taberelor de adolescenți, îndrumați de Radu Copil, coordonatorul principal al acestor tabere de tineret, au organizat a treia ediție a întâlnirii voluntarilor. Pregătind diverse jocuri, sarcini de grup, surprize culinare și concursuri interactive pentru voluntarii deveniți, pentru o zi, participanți, adolescenții se apropie de bucuria, dar și de osteneala pe care organizarea unui astfel de eveniment le presupune.

Grupul celor zece adolescenți organizatori participă an de an în aceste tabere, dând, cu acest prilej, prinos de recunoștință și apreciere pentru strădania tinerilor din ASCOR care, în fiecare vacanță de vară și de iarnă, se străduiesc să le dăruiască din energia, creativitatea, talentul, timpul, prietenia și experiența lor de viață.

Timp de patru ore, adolescenții au coordonat un program educativ și recreativ cu sarcini de grup și jocuri de echipă, urmând modelul celor din tabere. Prin urmare, cei 30 de voluntari prezenți la întâlnire au avut de îndeplinit o serie de sarcini, precum cea de a face fotografii tematice cât mai creative, au trecut prin diverse probe, precum: mimă, cunoștințe generale, creativitate poetică, cunoștințe religioase, urmând ca, la final, să reunească unele indicii pentru a alcătui următorul citat duhovnicesc: „Mâinile la muncă, mintea și inima la Dumnezeu!”.

Un alt moment deosebit al întâlnirii a fost acela când voluntarii și adolescenții au cântat împreună „La mulți ani!” pentru împlinirea a zece ani de desfășurare a taberelor de tineret, dorind organizatorilor să sporească numărul cu cel puțin încă zece ani de activitate.

Adolescenții mărturisesc că, prin participarea în organizarea unui asemenea eveniment, deprind experiența slujirii, prind curaj în arta culinară, ajung să aprecieze din plin voluntariatul din tabere și întorc o mică parte din darurile primite, fie sub formă de răvașe cu citate duhovnicești, jocuri, concursuri de cunoștințe religioase și cunoștințe generale, fie prin îmbrățișări călduroase, voie bună și multe zâmbete, oferite toate cu sinceritate celor ce, la rândul lor, la timpul convenit, au pus mână de la mână și „suflet de la suflet” pentru a aduce bucurie tinerilor care le poartă oarecum de grijă.

În ceea ce îi privește pe voluntari, aceștia se simt apreciați pentru munca depusă în tabere, văd rezultatele muncii lor chiar și în viața de zi cu zi a adolescenților și își întăresc dorința de a se implica din nou în acest tip de activitate voluntară - taberele misionare pentru copii și adolescenți.

Iată și câteva impresii ale adolescenților organizatori și ale voluntarilor prezenți la întâlnirea dedicată lor:

„Am fost pentru a doua oară implicată în organizarea întâlnirii voluntarilor din tabere. Cu o zi înainte de întâlnire, ne-am adunat cu toții cu multă voie bună să pregătim cele necesare. La întâlnire a fost o atmosferă frumoasă, mai ales pentru implicarea voluntarilor-participanți din ASCOR, care au încercat să imite atitudini ale copiilor participanți din tabără și totodată să îndeplinească sarcinile primite. Au fost ascultători, veseli, competitivi și foarte jucăuși. Consider că întâlnirea de anul acesta a fost una reușită, ceea ce s-a văzut mai ales la sfârșit, când toate feedback-urile au fost pozitive, lucru ce ne-a bucurat foarte mult pe noi, adolescenții-voluntari.” (Alexandra Maior - adolescent)

„Întâlnirea voluntarilor din tabere a fost un eveniment extrem de plăcut pentru mine, având ocazia de a participa pentru prima oară în calitate de organizator. A fost un prilej de reîntâlnire cu voluntarii care mi-au devenit prieteni și cu care am schimbat o mulțime de impresii. Totodată, m-am bucurat nespuse de mult, datorită faptului că am putut să văd cum se organizează o astfel de întrunire și care sunt pașii pe care trebuie să-i urmezi încât totul să iasă perfect și toți să se simtă bine.” (Tudor Daniel Podar - adolescent)

„Timpul petrecut alături de voluntari a fost pentru mine o amintire frumoasă, pe care nu aș putea să o uit. A fost o experiență specială să mă aflu în postura de voluntar, care constituie un rol important, cel de a ne asuma responsabilitatea. Mi-am dat seama cât de mult se străduiesc ei pentru noi an de an, în fiecare tabără. Sper că, la rândul nostru, le-am oferit voluntarilor ocazia de a-și trăi pentru o zi din nou copilăria.” (Krisztina Szollosi - adolescent)

„Întâlnirea a fost o transformare a amintirilor în trăire, un gest de maturitate și o dovadă de «creștere» a adolescenților. În cuvinte puține, a fost numai ce trebuie!” (Amalia Moldovan - voluntar)

„M-am bucurat că am fost împreună cu aproape toți voluntarii pe care i-am întâlnit și în tabere și ne-am implicat cu toții în activitățile diversificate pe care le-au organizat noii voluntari. Adolescenții au fost mai silitori față de anul trecut și au pregătit probe mai dificile, au îmbinat jocurile cu activitățile delicioase și abia aștept anul viitor să fac iar voluntariat în tabere și să particip la această întâlnire!” (Ovidia Molnar - voluntar)

„Anul acesta, am dat mai multă libertate adolescenților în pregătirile dedicate zilei voluntarilor, indicând doar anumite categorii de activități care s-ar putea face pentru ei. Acest lucru a fost posibil deoarece adolescenții au deja experiență în organizarea Întâlnirii Voluntarilor, fiind la a treia ediție. Mulțumim doamnei Olga Mârneanu, care și-a pus din nou bucătăria și timpul în slujba adolescenților. De asemenea, îi mulțumim și Biancăi, care a coordonat eforturile culinare ale noilor bucătari, dar și pentru deliciosul tort aniversar. Nu uităm nici de prăjiturile pregătite și oferite de mama lui Tavi, care ne-a îndulcit agapa. Cele șase ore dedicate voluntarilor cred că sunt foarte importante pentru a le aminti că investiția lor în educația religioasă și morală a copiilor și adolescenților e prețioasă și bogată în roade duhovnicești. Mulțumim

lui Dumnezeu pentru cei zece ani de tabere!” (Radu Copil - organizatorul întâlnirii și al taberelor).

Scurt pelerinaj la Prislop și participare la hramul comunei Pui din județul Hunedoara

Iulia Anamaria Mureșan

La sfârșit de octombrie, corul „Sfântul Lavrentie al Cernigovului”, format din membri ai ASCOR și ai comunității Bisericii Studenților din Cluj-Napoca, a răspuns invitației Părintelui Sebastian Vândalac, parohul bisericii din comuna Pui, județul Hunedoara. Corul a fost invitat pentru a împodobi cu cântări alese Liturghia de duminică, când în localitatea Pui a fost sărbătorit unul dintre hramurile bisericii și a satului – Sfântul Mucenic Dimitrie, izvorătorul de mir. Membrii corului „Sfântul Lavrentie al Cernigovului” cântă în stil slavon, dar în limba română, textele cântărilor fiind traduse de coordonatoarea grupului, Doina Costin.

Însă, până să ajungă la destinație, tinerii au poposit și la Mănăstirea Prislop, pentru a se închina la mormântul Părintelui Arsenie Boca. Deși era deja ora 19.00, numărul pelerinilor care așteptau să se închine era încă foarte mare. Se pare că glasul Părintelui Arsenie capătă tot mai mult răsunet în conștiința oamenilor. Părintele Sebastian, care slujește des la biserica Mănăstirii Prislop, ne-a relatat că se fac foarte multe minuni la mormântul Părintelui Arsenie. Recent, o mamă a mers să se închine împreună cu al ei copilăș nevăzător, în vârstă de 9 ani. L-a lăsat să stea puțin în fața mormântului și la scurt timp, copilul a îmbrățișat crucea, semn că își recăpătase vederea.

Odată ajunși în satul Pui, tinerii au fost impresionați de ospitalitatea cu care au fost omeniți, de bucuria cu care enoriașii i-au cazat în casele lor și de toată dragostea cu care au fost înconjurați. Uimitoare li s-a părut și frumusețea bisericii din comuna Pui – aspectul ei îngrijit, cuminența emanată de lumina candelor, pictura bizantină foarte frumos realizată, prezența iconografică atât a Sfinților din veacurile trecute, dar și a celor mai noi sfinți, ba chiar unii contemporani, precum Sfântul Efreem cel Nou, Sfântul Ierarh Nectarie, de asemenea reprezentări picturale ale marilor duhovnici ai României – Părintele Ilie Cleopa, Părintele Paisie Olaru, Părintele Arsenie Boca –, dar și a martirilor din temnițele comuniste, printre care și Valeriu Gafencu.

Părintele Sebastian le-a relatat tinerilor despre osteneala oamenilor din sat, care au contribuit cu drag la renovarea bisericii, în special a iconostasului și a picturii. Potrivit Părintelui Sebastian, credințioșii au dat dovadă de multă râvnă în timpul lucrărilor, muncind cot la cot și dând dovadă de promptitudine ori de câte ori a fost și este nevoie de ajutor.

La plecare, tinerii au mai fost surprinși de încă un gest frumos din partea locuitorilor din comuna Pui: fiecare dintre ei a primit câte un ghiveci de flori de la doamnele care se ocupă de sera satului. Pe drum s-au bucurat de minunatele picturi naturale realizate de însuși Ziditorul, precum și de cântările Vecerniei pe care corul le-a intonat în microbus.

Țehipa: Tatiana Onilov, Andrei Mitrică, Gabriela Bulgaru, Ana-Maria Neag, Dana Filaropol, Andreea Micu, Iulia Anamaria Mureșan, Oana Laura Dăgă, Romina Sopoian.

Adresa ASCOR:
Biserica din Hașdeu 57
Cluj-Napoca

Redacția FILOCALIA:
Piața Avram Iancu, nr. 18,
Cluj-Napoca

Fax: 0264/595 300
revista.filocalia@yahoo.com

ISSN: 1224-0567